

М.І. Боднарुक, А.В. Бурка, О.Я. Орловський

ЖИТЛОВЕ ПРАВО

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

М.І. Боднарук, А.В. Бурка, О.Я. Орловський

ЖИТЛОВЕ ПРАВО

Навчально-методичний посібник

Чернівці

Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

2024

УДК 349.444(477)(072)
Б 752

Друкується за ухвалою Вченої ради
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
(протокол № 4 від 26 лютого 2024 року)

Рецензенти:

Греков С.А., кандидат географічних наук, доцент, начальник відділення
Держмолодьжитла «Чернівецьке регіональне управління»;

Цуркан-Сайфуліна Ю.В., докторка юридичних наук, професорка,
завідувачка кафедри теорії та історії держави і права Чернівецького
юридичного інституту Національного університету «Одеська юридична
академія».

Боднарук М.І., Бурка А.В., Орловський О.Я.

Б 752 Житлове право : навч.-метод. пос. / М.І. Боднарук, А.В. Бурка,
О.Я. Орловський. – Чернівці : Чернівецьк. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича,
2024. 132 с.

ISBN 978-966-423-833-2

Посібник підготовлений відповідно до робочої програми навчального
курсу дисципліни «Житлове право» для спеціальності 081 «Право» та є
завершеним навчальним виданням, необхідним і достатнім для повного
вивчення курсу. Для проведення практичних занять з студентами
юридичних факультетів з дисципліни «Житлове право».

УДК 349.444 (477)(072)

ISBN 978-966-423-833-2

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2024

© Боднарук М.І., Бурка А.В.,
Орловський О.Я., 2024

ЗМІСТ

Передмова	4
Робоча програма курсу	5
Теми лекційних занять	23
Теми та зміст практичних занять, завдання, задачі	30
Змістовий модуль I. Структура системи житлового права та її характеристика	30
Тема 1.1. Поняття житлового права	30
Тема 1.2. Об'єкти житлового права.....	35
Тема 1.3. Договір найму жилого приміщення.....	38
Тема 1.4. Користування службовими та спеціальними приміщеннями	44
Тема 1.5. Житлові та житлово-будівельні кооперативи	50
Змістовий модуль II. Об'єкти житлового права, передача їх у власність та відповідальність за порушення житлового права	54
Тема 2.1. Реалізація права на отримання житла шляхом переходу його у власність.....	54
Тема 2.2. Товариства власників житла.....	59
Тема 2.3. Зміна та припинення житлових правовідносин	62
Тема 2.4. Державні програми забезпечення громадян житлом	69
Тема 2.5. Відповідальність за порушення житлового законодавства	72
Методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни	76
Перелік нормативно-правових актів і рекомендованої літератури	105

ПЕРЕДМОВА

Право на житло належить до базових прав людини, яке визнається, гарантується та закріплюється як на конституційному, так і міжнародному рівнях. Створення умов, у тому числі і правового підґрунтя, за яких особа зможе реалізувати своє право на житло, є прямим обов'язком кожної соціальної, демократичної, правової держави.

Реалізація людиною права на житло не втрачає своєї актуальності з року в рік. Особливо гостро це питання постало з початком повномасштабного вторгнення Російської Федерації, коли тисячі будинків, квартир були просто зруйновані чи пошкоджені.

Однією із проблем житлового законодавства України ось уже протягом багатьох років є його застарілість, невідповідність вимогам сьогодення, колізійність, велика кількість прогалін. Чинне житлове законодавство нині не здатне врахувати термінову необхідність у відновленні значної частини житлового фонду в громадах, сприяти забезпеченню зростаючої потреби населення у житлі.

Наступна проблема – відсутність злагодженої житлової політики в цілому. Житлова політика як на рівні держави, так і на місцевому, є першим необхідним кроком на шляху до оновлення законодавчого регулювання та реалізації права на житло.

Наявність великої кількості викликів у сфері житла, обмежені фінансові ресурси, відсутність житлового фонду для розміщення внутрішньо переміщених осіб і не тільки, гостра необхідність у створенні нових підходів до забезпечення житлом, які б ураховували світовий досвід та існуючі міжнародні стандарти, були б максимально прозорими та доступними – це далеко не всі нинішні проблеми та завдання в галузі житлового права, які потребують негайного розв'язання.

Запропонований навчально-методичний посібник має на меті сприяти поглибленому вивченню окремих положень житлового права, їх аналізу, обговорення, дискусії, що є необхідною складовою для підготовки майбутніх правників.

РОБОЧА ПРОГРАМА КУРСУ

Мета навчальної дисципліни полягає в тому, щоб дати студентам знання про сучасний механізм правового регулювання житлових відносин, навчити їх концептуальним засадам правових інститутів, у межах даної галузі; виробити у студентів уміння правильно застосовувати нормативні акти у практичній діяльності.

Завданнями при опануванні курсу «Житлове право» є:

1. Дати загальну характеристику основних інститутів житлового права;
2. Визначити підстави виникнення, припинення права користування жилими приміщеннями; охорони і захисту житлових прав у судовому порядку;
3. Засвоєння студентами відповідних положень актів житлового законодавства і практики його застосування.
4. Дослідити особливості цивільно – правових договорів, предметом яких виступає житло (купівля-продаж, міна, дарування тощо);
5. Дослідити ринок житла, динаміку його розвитку в сучасних умовах;
6. Дослідити основні проблеми соціального захисту громадян у житловій сфері.

Компетенції, якими має оволодіти студент у процесі вивчення спецкурсу:

Знати:

- Поняття житла як об'єкта житлових відносин;
- Поняття та складові елементи житлового фонду України;
- Поняття договору соціального найму;
- Поняття і порядок надання службових жилих приміщень;
- Порядок організації та діяльності ЖБК, ОСББ;
- Особливості укладення цивільно-правових договорів, предметом яких є житло;
- Підстави виникнення, зміни і припинення житлових правовідносин;

- Обов'язки наймодавця і громадян по забезпеченню експлуатації та схоронності житлового фонду;
- Види відповідальності за порушення житлового законодавства;
- Особливості судового та позасудового захисту житлових прав.

Вміти:

- Вільно володіти базовим категорійно-понятійним апаратом;
- Формулювати необхідні положення, узагальнення, оцінки, висновки та практичні рекомендації під час аналізу норм житлового законодавства та судової практики;
- Відмежовувати поняття житлових правовідносин від інших суспільних відносин;
- Застосовувати теоретичні знання під час розв'язування ситуативних завдань, задач;
- Самостійно складати договори в сфері житлового права;
- Розмежовувати правовий статус суб'єктів договору соціального найму;
- Проводити порівняльний аналіз окремих положень законодавства.

Розуміти:

- Особливості реєстрації прав на житлові приміщення;
- Зміст договору соціального найму;
- Зміст окремих цивільно-правових договорів, які визначають порядок набуття права власності на житло, користування ним;
- Набуття права власності на житло у порядку приватизації;
- Порядок користування службовими і спеціальними приміщеннями;
- Особливості реєстрації ОСББ.

2. Результати навчання

Навчальна дисципліна «Житлове право» спрямована на забезпечення таких:

а) загальних компетентностей:

- Здатності застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 2);
- Знать та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 3);
- Здатності спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК 4);
- Навичок використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК 6);
- Здатності вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК 7);
- Здатності діяти на основі етичних міркувань (мотивів) (ЗК 10);
- Здатності реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК 11);
- Здатності працювати автономно (ЗК 16);
- Здатності планувати та управляти часом (ЗК 19);
- Визначеності і наполегливості щодо поставлених завдань і обов'язків (ЗК 20);

б) фахових компетентностей:

- Знать і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права (ФК 8);
- Здатності аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції (ФК 12);

- Здатності до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації (ФК 14);

Програмні результати навчання спрямовані на:

- Здійснення аналізу суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонстрація власного бачення шляхів її розв'язання (ПРН 2);
- Проведення збору і інтегрованого аналізу матеріалів з різних джерел (ПРН 3);
- Використання різноманітних інформаційні джерел для повного та всебічного встановлення певних обставин (ПРН 8);
- Вільного спілкування державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію (ПРН 10);
- Вільного використання для професійної діяльності доступних інформаційних технологій і бази даних (ПРН 15);
- Виявлення знань і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи (ПРН 18);
- Демонстрації необхідних знань та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права (ПРН 19);
- Застосовування набутих знань у різних правових ситуаціях, виокремлення юридично значущих фактів і формування обґрунтованих правових висновків (ПРН 21);
- Надання консультацій щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях (ПРН 23);

- Застосовування під час вирішення правових казусів прецедентної практики ЄСПЛ, європейського суду справедливості, інших європейських та міжнародних судів та вітчизняної судової практики (ПРН 24).

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	5	3,0	90	15	15	-	-	60	-	залік
Заочна	3	5	3,0	90	4	4	-	-	82	-	залік

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		лекційні	практичні	лабораторні	індивідуальні заняття	самостійна робота		лекційні	практичні	лабораторні	індивідуальні заняття	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Структура системи житлового права та її характеристика												
Тема 1.1 Поняття житлового права	8	1	1	-	-	6	8.5	-	0.5	-	-	8
Тема 1.2 Об'єкти житлового права	8	1	1	-	-	6	8.5	-	0.5	-	-	8
Тема 1.3. Договір найму жилого приміщення	10	2	2	-	-	6	9	1	1	-	-	7
Тема 1.4. Користування службовими і спеціальними приміщеннями	8	1	1	-	-	6	8.5	-	0.5	-	-	8
Тема 1.5. Житлові і житлово-будівельні кооперативи	10	2	2	-	-	6	9.5	1	0.5	-	-	8
Разом за змістовим модулем 1	44	7	7	-	-	30	44	2	2	-	-	40

Модуль 2												
Змістовий модуль 2. Об'єкти житлового права, передача їх у власність та відповідальність за порушення житлового права												
Тема 2.1. Реалізація права на отримання житла шляхом переходу його у власність.	8	1	1	-	-	6	9.5	-	0.5	-	-	9
Тема 2.2. Товариства власників житла.	10	2	2	-	-	6	9	1	-	-	-	8
Тема 2.3. Зміна і припинення житлових правовідносин.	10	2	2	-	-	6	8.5	-	0.5	-	-	8
Тема 2.4. Державні програми забезпечення громадян житлом.	10	2	2	-	-	6	10.5	1	0.5	-	-	9
Тема 2.5. Відповідальність за порушення житлового законодавства.	8	1	1	-	-	6	8.5	-	0.5	-	-	8
Разом за змістовим модулем 2	46	8	8	-	-	30	46	2	2	-	-	42
Усього годин	90	15	15	-	-	60	90	4	4	-	-	82

Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми
1.	Поняття житлового права
2.	Об'єкти житлового права
3.	Договір найму жилого приміщення
4.	Користування службовими і спеціальними приміщеннями
5.	Житлові та житлово-будівельні кооперативи
6.	Здійснення права на отримання житла шляхом переходу його у власність
7.	Товариства власників житла
8.	Зміна та припинення житлових правовідносин
9.	Забезпечення схоронності житлового фонду. Фінансове і податкове регулювання в житловій сфері
10.	Відповідальність за порушення житлового законодавства

Самостійна робота

1.	Міжнародно-правові гарантії реалізації права на житло.
2.	Особливості укладення окремих цивільно-правових договорів, які визначають порядок переходу права власності, користування на житло.
3.	Порядок утворення та функціонування ОСББ.
4.	Поняття та значення маневрового житлового фонду.
5.	Регіональні програми забезпечення громадян житлом.

Критерії оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни «Житлове право»

Максимальна кількість балів Іспит 50 балів	Оцінка	Критерії оцінювання знань студентів
Відмінно 45-50	A (90-100)	Студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, аргументовано його викладає під час усної та письмової відповідей. Наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу. Здатний розв'язувати ускладнені кейси (казуси), завдання та вміє використовувати при цьому належно нормативну базу, судову практику (вітчизняну та європейську). Володіє відповідною науково-правовою термінологією. Правильно виконує 90 або більше відсотків тестових завдань. Показав високий рівень розвитку навичок самостійного мислення і викладення власних думок під час написання есе з правової проблематики.

<p>Добре 39-44</p>	<p>В (80-89)</p>	<p>Студент достатньо володіє навчальним матеріалом, обгрунтовано його викладає під час усних і письмових відповідей. Здатний розв'язувати кейси (казуси), виконувати завдання із посиланням на положення нормативно-правових актів і судову практику. На достатньому рівні володіє відповідною науково-правовою термінологією. Проте під час усної відповіді, виконання практичних завдань, казусів йому інколи не вистачає аргументації, послідовності у викладі матеріалу. Допускається окремих несуттєвих неточностей та незначних помилок. Правильно виконує 80-89 відсотків тестових завдань. Показав достатній рівень розвитку навичок самостійного мислення і викладення власних думок під час написання есе з правової проблематики.</p>
<p>Добре 33-38</p>	<p>С (70-79)</p>	<p>Студент демонструє загалом добрі знання навчального матеріалу. Під час усних і письмових відповідей робить помітні помилки, допускає неточності. Не вміє робити певні узагальнення та висновки. Може самостійно розв'язувати стандартні, типові кейси (казуси), завдання, що не потребують детального аналізу нормативно-правових актів і судової практики. Частково володіє відповідною науково-правовою термінологією. Правильно виконує 70-79 відсотків тестових завдань. Показав базовий рівень розвитку навичок самостійного мислення і викладення власних думок під час написання есе з правової проблематики</p>

<p>Задовільно 27-32</p>	<p>D (60-69)</p>	<p>Студент демонструє посередні знання навчального матеріалу, викладає його основний зміст, але без глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування, аргументації та використання всіх необхідних нормативно-правових актів і основної літератури. Під час усних і письмових відповідей допускається суттєвих неточностей та помилок, унаслідок чого відповідь неповна. У мінімальному обсязі опрацьовує рекомендовану літературу. Може самостійно розв'язувати кейси (казуси), завдання низького рівня складності. Володіє лише базовою науково-правовою термінологією. Правильно виконує 60-69 відсотків тестових завдань. Показав посередній рівень розвитку навичок самостійного мислення та викладення власних думок під час написання есе з правової проблематики.</p>
<p>Задовільно 21-26</p>	<p>E (50-59)</p>	<p>Студент демонструє мінімальний рівень знань навчального матеріалу. Під час усних і письмових відповідей узагальнення та висновки відсутні, не орієнтується в базових для навчального курсу нормативно-правових актах. Може самостійно розв'язати найпростіші, типові казуси (кейси), завдання за зразком. У мінімальному обсязі опрацьовує основну літературу. Володіє лише базовою науково-правовою термінологією. Правильно виконує 50-59 відсотків тестових завдань. Показав досить низький рівень розвитку навичок самостійного мислення та викладення власних думок під час написання есе з правової проблематики.</p>

<p>Незадовільно 16-20</p>	<p>Fx (35-49)</p>	<p>Студент не засвоїв навчальний матеріал курсу, дає неправильні відповіді на більшість поставлених теоретичних, практичних запитань. Під час усної та письмової відповідей демонструє елементарну, фрагментарну обізнаність з правових питань. У відповіді цілком відсутня самостійність, лише за допомогою викладача може сформулювати основні положення курсу. Володіє лише незначною частиною базової науково-правової термінології. Не може самостійно розв'язати найпростіші, типові казуси (кейси), завдання. Правильно виконує 35-49 відсотків тестових завдань. Рівень розвитку навичок самостійного мислення і викладення власних думок під час написання есе з правової проблематики – примітивний.</p>
<p>Незадовільно 0-15</p>	<p>F (1-34)</p>	<p>Студент не засвоїв навчальний матеріал з курсу, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні запитання та пасивно поводить на практичних заняттях. Володіє лише окремими основними правовими термінами. Не вміє розв'язувати найпростіші типові казуси (кейси), завдання. Правильно виконує лише 1-34 відсотки тестових завдань. Не проявляє навичок самостійного мислення і викладення власних думок під час написання есе з правової проблематики.</p>

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу вищої освіти виставляються оцінки за національною (традиційною) шкалою відповідно до затверджених критеріїв оцінювання на засіданні кафедри приватного права (Протокол №1 від 29.08.2021р.) з урахуванням Положення «Про організацію освітнього процесу в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича».

Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку рівня засвоєння студентом навчального матеріалу. Форми поточного контролю (контрольних заходів). Такі:

- модульні, контрольні роботи;
- усні та письмові опитування на лекційних, практичних заняттях; інтерактивні методи навчання;
- розв'язання індивідуальних задач;
- підготовка оглядів спеціальної літератури;
- правовий аналіз судової практики;
- тестування за окремими змістовими модулями;
- підготовка рефератів або есе;
- індивідуальна або групова презентація.

Кількість заходів і форми проведення поточного контролю, а також критерії оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за кожною формою контролю визначається викладачем кафедри самостійно відповідно до принципів академічної свободи.

Кількість балів	Критерії оцінювання знань студентів
5 балів	Студент бездоганно засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, вміло використовує різноманітні інформаційні джерела для повного аналізу та всебічного встановлення конкретних обставин; проявив здатність застосовувати знання з житлового права у практичних ситуаціях; аналізує суспільні процеси у контексті проблем житлових правовідносин і демонструє власне бачення шляхів її розв'язання; вміє застосовувати набуті знання при розв'язанні практичних правових казусів (задач), прецедентної практики ЄСПЛ, європейського суду справедливості, інших європейських і міжнародних судів, вітчизняної судової практики для забезпечення схоронності житла та права на житло; висловлює своє ставлення до певних проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.
4 бали	Студент достатньо повно володіє теоретичним матеріалом теми заняття, використовує різноманітні інформаційні джерела для повного аналізу та всебічного встановлення конкретних обставин; проявив здатність застосовувати знання з житлового права у практичних ситуаціях; аналізує суспільні процеси у контексті проблем житлових правовідносин; уміє достатньо добре застосовувати набуті знання при розв'язанні практичних правових казусів (задач), прецедентної практики ЄСПЛ, європейського суду справедливості, інших європейських і міжнародних судів, вітчизняної судової практики для забезпечення схоронності житла та права на житло; висловлює своє ставлення до певних проблем, демонструє хороший рівень засвоєння практичних навичок допускаючи при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

3 бали	Студент у цілому володіє теоретичним матеріалом теми заняття, але без глибокого всебічного аналізу; в неповній мірі проявив здатність застосовувати знання з житлового права у практичних ситуаціях; аналізує суспільні процеси у контексті проблем житлових правовідносин; застосовує набуті знання при розв'язанні практичних правових казусів (задач), прецедентної практики ЄСПЛ, європейського суду справедливості, інших європейських і міжнародних судів, вітчизняної судової практики для забезпечення схоронності житла та права на житло, допускаючи при цьому окремі неточності та помилки.
2 бали	Студент частково володіє теоретичним матеріалом теми заняття та не володіє навичками аналізу матеріалу; нездатний застосовувати знання з житлового права у практичних ситуаціях; не має навичок застосування набутих знань при розв'язанні практичних правових казусів (задач).
1 бал	Студент недостатньо володіє навчальним матеріалом, нездатний викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів і письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.
0 балів	Не володіє навчальним матеріалом та не у змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань і практичних завдань.

Доповнення до виступу:

2 бали – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, навели власні аргументи щодо основних положень даної теми.

1 бал отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів:

2 бали отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

1 бал отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Експрес-контроль:

2 бали нараховуються студентам, які вільно володіють усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлюють свої думки.

1 бал отримують студенти, які частково володіють матеріалом і можуть окреслити лише деякі проблеми теми.

Підготовка творчих завдань (есе, дайджест):

Есе – це самостійна творча робота, де у вільній формі висловлюються особисті думки на тему, передбачену Робочою програмою навчальної дисципліни. Головна мета есе – самостійне розкриття студентом на підставі опрацьованого матеріалу теми, проблеми, питання.

Дайджест – це добір уривків з різних джерел на певну тематику. У форматі дайджестів можна зробити системний аналіз будь-якого теоретичного положення, розкрити різні точки зору на будь-яку проблему, тему, питання та зробити узагальнюючі висновки.

2 бали отримують студенти, які можуть виокремити з різних джерел основні положення, структурно об'єднати їх, коротко проаналізувати кожне з них і зробити ґрунтовні узагальнюючі висновки.

1 бал отримують студенти, які в цілому правильно виокремили основні положення кожного з джерел, але не зробили їх належного аналізу й узагальнюючих висновків.

Засоби оцінювання.

Основними засобами контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентами навчального матеріалу з дисципліни, є:

- розв'язання задач;
- презентації результатів виконаних завдань і досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- реферативні доповіді;
- есе;
- залік

Форми поточного та підсумкового контролю

Формами поточного контролю є усна відповідь чи письмова робота (тестування, реферат, контрольна робота, творча робота з презентацією результатів виконання, тощо) студента.

Процедура поточного контролю з навчальної дисципліни «Житлове право» передбачає контроль засвоєння теоретичного матеріалу за кожною темою курсу шляхом індивідуального та фронтального усного опитування, письмових самостійних робіт (есе, рефератів, тестових завдань тощо); виконання практичних (індивідуальних та групових) завдань; розв'язання задач-казусів. Підсумковий контроль – залік у формі усного опитування.

Розподіл балів, які отримують студенти (залік)

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)										Кількість балів (залікова робота)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	50	100
4	4	6	6	5	4	6	6	4	5		

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1. Структура системи житлового права та її характеристика

Тема 1.1. Поняття житлового права

Мета лекції полягає у з'ясуванні та розкритті змісту конституційного права громадян на житло як одного з основоположних прав людини; поняття житлового права як галузі права, як галузі законодавства, як науки та навчальної дисципліни; його предмета і методу; принципів житлового права, як загальноправових, так і галузевих. Розкритті змісту функцій житлового права, таких як регулятивна, охорона, соціальна, попереджувальна тощо. Визначенні поняття джерел житлового права, їх класифікації та значення; поняття та характерних ознак житлових правовідносин, їх видів, підстав виникнення, зміни та припинення; суб'єктів житлових правовідносин.

План лекції:

1. Конституційне право громадян на житло.
2. Міжнародні гарантії реалізації права на житло.
3. Поняття, предмет, метод житлового права.
4. Принципи та функції житлового права.
5. Джерела житлового права.
6. Поняття та класифікація житлових правовідносин.

Тема 1.2. Об'єкти житлового права

Мета лекції: з'ясувати зміст таких понять: жиле приміщення, його види (жилий будинок, квартира, кімната тощо). Розкрити зміст поняття «житловий фонд» як сукупності всіх жилих приміщень незалежно від форм власності. Здійснити характеристику видів житлового фонду: державного, громадського, житлово-будівельних кооперативів, приватного; соціального призначення. Визначити перелік органів, які здійснюють управління житловим фондом, та їхні основні повноваження; поняття та значення схоронності житлового фонду, як необхідної умови його використання.

План лекції:

1. Поняття та види жилих приміщень.
2. Вимоги до жилих приміщень.
3. Поняття та види житлового фонду.
4. Управління житловим фондом. Державний контроль за експлуатацією і схоронністю житлового фонду. Житлово-експлуатаційні організації.

Тема 1.3. Договір найму жилого приміщення

Мета лекції: розглянути загальні положення про договір найму (оренди) жилого приміщення відповідно до норм цивільного та житлового законодавства; з'ясувати предмет договору, його зміст, форму; порядок укладення, визначення орендної плати, припинення договору. Наголосити на особливостях договору суборенди. Розкрити специфіку укладення договору оренди жилого приміщення в будинках державного та комунального фонду, як різновиду договору найму. Розглянути договір найму соціального житла: поняття, предмет, сторони, права і обов'язки сторін.

План лекції:

1. Загальні положення про договори найму жилих приміщень.
2. Зміст договору оренди житла, порядок укладення, зміни та припинення.
3. Договір піднайму (суборенди) жилого приміщення.
4. Договір найму жилого приміщення в будинках державного та комунального житлового фонду.
5. Надання жилого приміщення за договором соціального найму.

Тема 1.4. Користування службовими та спеціальними приміщеннями

Мета лекції: з'ясувати поняття, ознаки службових жилих приміщень, підстави та порядок їх надання; категорії працівників, яким може бути надано службове жиле приміщення. Визначити зміст поняття «гуртожиток», їх класифікацію, порядок користування гуртожитками. Сформулювати визначення «маневрового фонду». З'ясувати особливості правового статусу будинків-інтернатів для осіб з інвалідністю, ветеранів, самотніх пристарілих, геріатричних пансіонатів; спеціального житлового фонду для внутрішньо переміщених осіб.

План лекції:

1. Поняття, підстави, порядок надання службових жилих приміщень.
2. Гуртожитки: поняття, види та порядок користування ними.
3. Поняття та значення маневрового фонду.
4. Будинки-інтернати для осіб з інвалідністю, ветеранів, самотніх пристарілих, геріатричні пансіонати.
5. Спеціальний житловий фонд для внутрішньо переміщених осіб.

Тема 1.5. Житлові та житлово-будівельні кооперативи

Мета лекції: здійснити правовий аналіз природи житлово-будівельних кооперативів; статусу членів житлово-будівельних кооперативів та членів їх сімей. Визначити порядок та особливості організації житлово-будівельного кооперативу; здійснення управління житлово-будівельними кооперативами.

План лекції:

1. Створення і діяльність житлових і житлово-будівельних кооперативів.
2. Органи управління житлових і житлово-будівельних кооперативів.
3. Права й обов'язки членів житлово-будівельних кооперативів та членів їх сімей.

Змістовий модуль 2. Об'єкти житлового права, передача їх у власність і відповідальність за порушення житлового права

Тема 2.1. Здійснення права на отримання житла шляхом переходу його у власність.

Мета лекції: надати загальну характеристику основних підстав набуття громадянами права власності на житло. Визначити порядок, пакет документів, необхідний для приватизації житла державного житлового фонду. Сформулювати поняття, зміст, порядок укладення, сторони, істотні умови наступних цивільно-правових договорів: купівлі-продажу житла, міни житла, довічного утримання, дарування житла, оренди житла з викупом.

План лекції:

1. Характеристика загальних підстав набуття громадянами жилих приміщень у власність.
2. Приватизація житла державного житлового фонду.
3. Набуття права власності на житло за цивільно-правовими договорами:
 - a) купівлі-продажу;
 - b) міни;
 - c) довічного утримання;
 - d) дарування;
 - e) оренди з викупом.

Тема 2.2. Товариства власників житла (ОСББ)

Мета лекції: сформулювати загальні положення про об'єднання співвласників багатоквартирного житлового будинку, а саме: поняття, значення, порядок створення, органи управління, ведення справ. Визначити проблеми та перспективи розвитку правового регулювання об'єднання співвласників багатоквартирного житлового будинку та здійснити правовий аналіз окремих аспектів зарубіжного законодавства у цій сфері.

План лекції:

1. Поняття, порядок реєстрації товариств власників житла.
2. Правовий статус членів товариств власників житла.
3. Органи управління та контролю товариств власників житла.
4. Окремі аспекти нормативного регулювання статусу об'єднання власників житла у зарубіжних країнах.

Тема 2.3. Зміна та припинення житлових правовідносин

Мета лекції: формування знань студентів про право та порядок користування житловими приміщеннями; про підстави зміни та припинення житлових правовідносин. Розглянути основні підстави припинення права власності на житло. Визначити поняття, ознаки, види та порядок виселення із житлових приміщень. Сформулювати поняття капітального ремонту та порядок виселення із житлових приміщень у зв'язку із проведенням капітального ремонту; правові наслідки виселення громадян із житлових приміщень. Зазначити випадки, коли виселення відбувається з наданням та без надання іншого житлового приміщення.

План лекції:

1. Право та порядок користування житловими приміщеннями.
2. Зміна та припинення житлових правовідносин:
 - a) припинення права власності на житло;
 - b) виселення із житлових приміщень: поняття, підстави, види виселення;
 - c) виселення у зв'язку з капітальним ремонтом будинку;
 - d) правові наслідки виселення громадян із жилих приміщень.

Тема 2.4. Державні програми забезпечення громадян житлом

Мета лекції: визначити основні цілі та напрямки державної підтримки громадян щодо забезпеченням житлом. Проаналізувати форми, види розмір державної підтримки. Здійснити загальну характеристику й оцінку основних державних та окремих регіональних програм забезпечення житлом.

План лекції:

1. Право на державну підтримку щодо забезпечення житлом.
2. Види та розмір державної підтримки.
3. Загальна характеристика основних державних програм забезпечення житлом.
4. Регіональні програми забезпечення громадян житлом.

Тема 2.5. Відповідальність за порушення житлового законодавства

Мета лекції: розкрити зміст конституційної гарантії захисту порушених житлових прав та інтересів. Сформулювати визначення поняття «житлового правопорушення» та його видів. Визначити види відповідальності за порушення житлового законодавства: адміністративну, кримінальну, цивільно-правову. Проаналізувати існуючі юрисдикційні та неюрисдикційні форми захисту житлових прав.

План лекції:

1. Поняття та види житлових правопорушень.
2. Види відповідальності за порушення житлового законодавства.
3. Позасудові засоби захисту житлових прав.
Судовий захист житлових прав.

ТЕМИ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ЗАВДАННЯ, ЗАДАЧІ

Змістовний модуль I. Структура системи житлового права та її характеристика

Тема 1.1. Поняття житлового права

Питання

1. Конституційне право громадян на житло: поняття, зміст.
2. Міжнародно-правове регулювання права на житло.
3. Поняття, предмет і метод житлового права.
4. Принципи житлового права.
5. Функції житлового права.
6. Джерела житлового права.
7. Загальна характеристика житлових правовідносин: поняття, об'єкти, суб'єкти.
8. Види житлових правовідносин.

Завдання

Завдання 1

Розкрийте зміст принципу недоторканності житла та визначте, в яких випадках можливе його обмеження.

Завдання 2

Проаналізуйте особливості реалізації права на житло в умовах дії воєнного стану. Додатково проведіть аналіз судової практики у справах, пов'язаних із житловими спорами за час дії воєнного стану.

Завдання 3

Здійсніть максимально повну класифікацію видів житлових відносин і зобразіть її схематично.

Завдання 4

Проаналізуйте державну політику в Україні у сфері житлових відносин за останні десять років і дайте їй власну правову оцінку.

Завдання 5

Опрацюйте Рішення Конституційного Суду України (Другий сенат) від 20 жовтня 2021 року N 7-р(П)/2021 у справі за конституційною скаргою Приватного акціонерного товариства «Чернігівоблбуд» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-21#Text>); Рішення Конституційного Суду України (Велика палата) у справі за конституційним поданням 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини другої статті 135 Житлового кодексу Української РСР від 20 грудня 2019 року № 12-р/2019 (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-19#Text>); Рішення Конституційного Суду України (Велика палата) у справі за конституційним поданням 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини другої статті 135 Житлового кодексу Української РСР від 20 грудня 2019 року № 12-р/2019 (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-19#Text>); Рішення Конституційного Суду України від 22 червня 2022 року № 5-р(П)/2022 у справі за конституційною скаргою Абрамовича Олексія Володимировича щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 2 частини другої статті 40 Житлового кодексу України (щодо дискримінації у реалізації права на житло) (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-22#Text>).

За результатами опрацювання підготуйте власний висновок щодо особливостей реалізації права на житло.

Нормативні акти

1. Житловий кодекс України від 30 червня 1983 року № 5464-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text> (дата звернення: 12.12.2023).

2. Загальна декларація прав людини: прийнята і проголош. резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р. *База даних «Законодавство України»*. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 09.11.2023).
3. Конституція України від 28 червня 1996 р. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 11.11.2023).
4. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16 грудня 1966 р. URL: *База даних «Законодавство України»*. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_042 (дата звернення: 01.11.2023).
5. Про житловий фонд соціального призначення. Закон України від 12 січня 2006 р. № 3334-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3334-15#Text> (дата звернення: 09.11.2023).
6. Про забезпечення реалізації житлових прав мешканців гуртожитків: Закон України від 4 вересня 2008 р. № 500-VI р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/500-17#Text> (дата звернення: 10.11.2023).
7. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку: Закон України від 29 листопада 2001 р. № 2866-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-14#Text> (дата звернення: 10.11.2023).
8. Про приватизацію державного житлового фонду : Закон України від 19 червня 1992 р. № 2482-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2482-12#Text> (дата звернення: 12.11.2023).
9. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> (дата звернення: 10.12.2023).
10. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 12.12.2023).

Література

1. Журавльов Д.В. Науково-практичний коментар Житлового кодексу України: посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 304 с.
2. Аврамова О. Є. Теоретичні засади приватно-правового регулювання житлових відносин в Україні: монографія. Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 426 с.
3. Ткачук О.М. Житлове законодавство України: постійний показник правових позицій Верховного Суду України. Харків: Право, 2017. 104 с.
4. Житлове право України: навчальний посібник. URL: http://megalib.com.ua/book/93_Jitlove_pravo_Ukraini.html (дата звернення 27.08.2019).
5. Аврамова О. Формування житлових правовідносин. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 11. С. 5-12.
6. Тетарчук І.В. Житлове право України: навчальний посібник для підготовки до іспитів. К.: Центр навчальної літератури, 2021. 167 с.
7. Василенко М.Є. Функції житлового права в системі правових досліджень. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 6. С. 75-78.
8. Музика Т.О. Поняття придатності житла як об'єкта права власності та користування з погляду його оціночності. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021 р. № 10. С. 141-144.
9. Філатова Н.Ю. Якими за своєю природою є позови про виселення з житла та про звільнення нежитлових приміщень: виндикаційними чи негативними? Захист права власності. Правові позиції Верховного Суду: коментарі науковців. / за редакцією І.В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2020, 496 с. С. 361-365.
10. Філатова Н.Ю. Чи підлягають задоволенню вимоги про зняття особи з реєстрації, пред'явлені разом із вимогою про усунення перешкод у користуванні житлом або виселення? Захист права власності. Правові позиції Верховного Суду: коментарі науковців. / за редакцією І.В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2020, 496 с.

11. Філатова Н.Ю. Чи підлягає задоволенню позов власника житла про виселення з нього його родичів або осіб, з якими власник перебував у шлюбі? Захист права власності. Правові позиції Верховного Суду: коментарі науковців. / за редакцією І.В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2020, 496 с.
12. Філатова Н.Ю. Чи підлягає задоволенню вимога про визнання особи такою, що втратила право на користування житлом, пред'явлена разом із негативним позовом або окремо від нього? Захист права власності. Правові позиції Верховного Суду: коментарі науковців. / за редакцією І.В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2020, 496 с.
13. Чайковський О.І. Поняття та зміст конституційного права на житло. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2020. № 4. С. 56-61.
14. Чайковський О.І. Умови та принципи реалізації захисту права на житло в Україні. *Юридичний вісник*. 2021. № 3. С. 156-162.
15. Марценко Н. Порівняльно-правова характеристика поняття житла у національному та міжнародному праві. *Актуальні проблеми правознавства*. 2018. Випуск 4 (16). С. 121-125.
16. Карпенко Р.В., Вербицька К.В. Система забезпечення соціальним житлом в Україні: порівняльна характеристика з міжнародним досвідом. *Право і суспільство*. 2022. № 3. С. 109-114.
17. Погрібна О.В. Поняття житла у контексті приватноправового регулювання здійснення та захисту права власності. *Нове українське право*. 2023. Вип. 4. С. 39-45.
18. Комнатний С. О. Деякі пропозиції до реформування державної житлової політики України у воєнний і повоєнний періоди. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2022. № 1(23). С. 78-84.
19. Кучеренко О.Ю. Стратегії й результати державної житлової політики в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2019. Том 30 (69) № 3. С. 109-118.

Тема 1.2. Об'єкти житлового права

Питання

1. Жилі приміщення: поняття, види, складові частини жилих приміщень.
2. Вимоги до жилих приміщень.
3. Житловий фонд: поняття, види.
4. Загальні засади управління житловим фондом.
5. Державний контроль за експлуатацією і схоронністю житлового фонду. Житлово-експлуатаційні організації.

Завдання

Завдання 1

Підготуйте презентацію на тему: «Схоронність житлового фонду: від норми права до практики».

Завдання 2

Підготуйте схему (схеми, де було б відображено порядок переведення приміщення житлового фонду в нежитловий фонд (нежитлове приміщення).

Завдання 3

Розкрийте та порівняйте зміст понять «перепланування (переобладнання)» та «реконструкція жилих приміщень».

Завдання 4

Підготуйте дайджест судової практики у спорах, що виникають з приводу самочинного будівництва.

Нормативні акти

1. Житловий кодекс України від 30 червня 1983 р. № 5464-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text> (дата звернення: 12.12.2023).
2. Питання прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів: постанова Кабінету Міністрів

- України від 13 квітня 2011 р. № 461. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/461-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 12.11.2023).
3. Правила утримання жилих будинків та прибудинкових територій : наказ Держжитлокомунгоспу України від 17 травня 2005 р. № 76. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0927-05#Text> (дата звернення: 13.11.2023).
 4. Про житловий фонд соціального призначення. Закон України від 12 січня 2006 р. № 3334-ІУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3334-15#Text> (дата звернення: 09.11.2023).
 5. Про забезпечення реалізації житлових прав мешканців гуртожитків: Закон України від 4 вересня 2008 р. № 500-VI р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/500-17#Text> (дата звернення: 10.11.2023).
 6. Про затвердження ДБН В.2.2-15:2019 «Житлові будинки. Основні положення : наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 26 березня 2019 р. № 87. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0087858-19#Text> (дата звернення: 12.12.2023).
 7. Про затвердження Правил надання послуги з управління багатоквартирним будинком та Типового договору про надання послуги з управління багатоквартирним будинком : постанова Кабінету Міністрів України від 5 вересня 2018 р. № 712. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/712-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.12.2023).
 8. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку: Закон України від 29 листопада 2001 р. № 2866-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-14#Text> (дата звернення: 10.11.2023).
 9. Про порядок обстеження стану жилих будинків з метою встановлення їх відповідності санітарним та технічним вимогам та визнання жилих будинків і жилих приміщень непридатними для проживання: постанова Ради

- Міністрів Української РСР від 26 квітня 1984 р. № 189.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/189-84-%D0%BF#Text> (дата звернення: 11.11.2023).
10. Про приватизацію державного житлового фонду : Закон України від 19 червня 1992 р. № 2482-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2482-12#Text> (дата звернення: 12.11.2023).
11. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-ІV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 12.12.2023).

Література

1. Журавльов Д.В. Науково-практичний коментар Житлового кодексу України: посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 304 с.
2. Ткачук О.М. Житлове законодавство України: постатейний покажчик правових позицій Верховного Суду України. Харків: Право, 2017. 104 с.
3. Житлове право України: навчальний посібник. URL: http://megalib.com.ua/book/93_Jitlove_pravo_Ukraini.html (дата звернення 27.08.2019).
4. Хохлов О. Г. Житловий фонд України – глобальні проблеми сьогодення. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2019. № 3. С. 207-211.
5. Ніколаєв В.П., Щербина А.А. Управління утриманням житлового фонду неефективних власників будинків. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. 2018. Випуск 1(9). С. 11-18.
6. Васильців Т. Г., Іванюк У. В., Беспалюк Х. М. Формування моделі управління змінами в сфері розвитку соціального житлового фонду України. *Академічні візії*. 2022. Випуск 15. С. 1-7.
7. Ілляшенко К., Ілляшенко Т., Товстуха О. Європейський досвід фінансування соціального житла як інструмент забезпечення сталого розвитку міст України. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*. 2021. N 1. С. 163-172.

Тема 1.3. Договір найму жилого приміщення

Питання

1. Загальні положення про договори найму жилих приміщень.
2. Договір оренди житла: поняття, зміст, порядок укладення, зміни та припинення.
3. Договір суборенди жилого приміщення.
4. Договір найму жилого приміщення в будинках державного та комунального житлового фонду.
5. Договір найму соціального житла: предмет договору, права й обов'язки сторін.

Завдання

Завдання 1

Розкрийте зміст поняття «житло з житлового фонду соціального призначення», порядок формування житлового фонду соціального призначення, облік громадян, які мають право на отримання соціального житла.

Завдання 2

Складіть проєкт договору оренди житлового приміщення (квартири, будинку).

Завдання 3

Проаналізуйте судову практику у справах про визнання особи такою, що втратила право на користування житлом та у справах про порядок поновлення права користування житловим приміщенням.

Завдання 4

Визначте особливості договору оренди житла з викупом і порівняйте його з договором оренди житла.

Задачі

Задача 1

16 травня 2020 року Клавдієнко А. уклала з Остапенко С. договір оренди житлового будинку строком на 32 місяці з наступним викупом орендарем цього будинку. Договором визначена вартість оренди житла та загальна вартість житла, яка становила 110000 грн. Договором також передбачено можливість реконструкції будинку та порядок сплати грошових сум за його викуп.

Остапенко С. вселила в орендований житловий будинок свого сина, а умови договору оренди не виконала, оскільки житловий будинок не купила. На даний час строк дії договору оренди пройшов. Клавдієнко вважає, що син Остапенко протиправно заволодів її житловим будинком і не дає їй можливості використовувати її власність за призначенням – здавати в оренду третім особам чи продати це житло. Тому Клавдієнко звернулася до суду з позовом про усунення перешкод у здійсненні володіння належним їй на праві власності житловим будинком і просить суд зобов'язати сина Остапенко звільнити житловий будинок.

Син Остапенко зазначає, що після укладення договору оренди він став використовувати це житло для проживання його сім'ї, а згодом передав Клавдієнко грошові кошти за викуп цього житла.

Проаналізуйте ситуацію відповідно до норм цивільного та житлового законодавства. Вирішіть спір по суті.

Задача 2

Климковець К. звернувся до суду з позовом до Черненка В. про розірвання Договору оренди квартири. В обґрунтуванні позову посилався на невиконання відповідачем умов договору оренди житла. 27.10.2022 року між позивачем і відповідачем укладено Договір оренди квартири на 12 місяців. Згідно з п. 3.1 Договору передбачено, що розмір орендної плати за кожен місяць складає 3500 грн. Позивач зазначає, що відповідач жодного платежу за оренду житла не здійснив.

Визначте, чи є підстави для задоволення позову. Вирішіть справу по суті.

Нормативні акти

1. Деякі питання забезпечення громадян доступним житлом : постанова Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2018 р. № 819. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення: 25.11.2023).
2. Деякі питання реалізації Закону України «Про житловий фонд соціального призначення» : постанова Кабінету Міністрів України від 23 липня 2008 р. № 682. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/682-2008-%D0%BF#Text> (дата звернення: 26.11.2023).
3. Житловий кодекс України від 30 червня 1983 р. № 5464-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text> (дата звернення: 12.12.2023).
4. Питання забезпечення житлом окремих категорій громадян, які відповідно до законодавства потребують поліпшення житлових умов : постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2009 р. № 832. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/832-2009-%D0%BF#Text> (дата звернення: 24.11.2023).
5. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 24.11.2023).
6. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України : наказ Міністерства юстиції України від 22 лютого 2012 р. № 296/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12#Text> (дата звернення: 13.11.2023).
7. Про встановлення тимчасових мінімальних норм забезпечення соціальним житлом : постанова Кабінету Міністрів України від 19 березня 2008 р. № 219. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/219-2008-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.11.2023).

8. Про Єдиний державний реєстр громадян, які потребують поліпшення житлових умов: постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2011 р. № 238. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/238-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.12.2023).
9. Про житловий фонд соціального призначення. Закон України від 12 січня 2006 р. № 3334-ІУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3334-15#Text> (дата звернення: 09.11.2023).
10. Про затвердження Порядку оренди житла з викупом : постанова Кабінету Міністрів України від 25 березня 2009 р. №274. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/274-2009-%D0%BF#Text> (дата звернення: 25.11.2023).
11. Про затвердження Порядку розрахунку плати за соціальне житло : постанова Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2007 р. № 155. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155-2007-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.11.2023).
12. Про затвердження Правил надання послуги з управління багатоквартирним будинком та Типового договору про надання послуги з управління багатоквартирним будинком : постанова Кабінету Міністрів України від 5 вересня 2018 р. № 712. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/712-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення: 01.12.2023).
13. Про затвердження Правил обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, і надання їм жилих приміщень в Українській РСР : постанова Ради Міністрів УРСР від 11 грудня 1984 р. № 470. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/470-84-%D0%BF#Text> (дата звернення: 11.11.2023).

14. Про нотаріат : Закон України від 02 вересня 1993 р. № 3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text> (дата звернення: 29.11.2023).
15. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 12.12.2023).

Література

1. Журавльов Д.В. Науково-практичний коментар Житлового кодексу України: посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 304 с.
2. Ткачук О.М. Житлове законодавство України: постатейний показчик правових позицій Верховного Суду України. Харків: Право, 2017. 104 с.
3. Житлове право України: навчальний посібник. URL: http://megalib.com.ua/book/93_Jitlove_pravo_Ukraini.html (дата звернення 27.08.2019).
4. Грущинська Н.І. Договір оренди житла. *Гармонізація законодавства України з правом Європейського Союзу*: збірник тез науково-практичної інтернет – конференції (м. Хмельницький, 17 лютого 2020 р.). Хмельницький: Хмельницький національний університет, 2020. С. 29-34.
5. Лавриненко, К. О., Лисенко І. В.. Договір найму житлового приміщення. 2023. С. 332-334. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/fb4d2d9e-3bc3-4338-91be-b9da130050c5/content> (дата звернення: 01.12.2023).
6. Труфанова Ю. В. Порівняльна характеристика договору оренди за національним законодавством і правом окремих країн ЄС: окремі аспекти. *Наукові заходи Юридичного факультету Західноукраїнського національного університету* (2022). С. 57-63.

7. Галянтич М.К. Систематизація договорів у житловому праві. *Актуальні проблеми приватного права: договір як правова форма регулювання приватних відносин* : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 95-й річниці з дня народження д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР В. П. Маслової (Харків, 17 лют. 2017 р.). – Харків : Право, 2017.С. 16-20.
8. Явор, О. А. Особливі обставини зміни або припинення договору найму (оренди) житла за сучасних умов воєнного стану в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 2. С. 110-115.
9. Кармаза, О. О. Договір найму житла та договір оренди житла: теорія та практика. *Приватне та публічне право*. 2017. № 1. С. 14-18.
10. Комнатний С. Проблемні питання правового регулювання найму (оренди) житла державної і комунальної форм власності. *Наукові перспективи*. 2022. № 9 (27). С. 280-289.
11. Соболева К.О. Соціальний найм житла у правовому аспекті: національний та європейський досвід. *Міжнародний науковий журнал Інтернаука*. 2018. 9 (3). С. 77-79.
12. Соболев, В. О. Здійснення права на житло громадянами, що потребують соціального захисту. *Проблеми цивільного права та процесу*: тези доп. учасників наук.-практ. конф., присвяч. світлій пам'яті ОА Пушкіна (м. Харків, 25 трав. 2018 р.).Харків: ХНУВС, 2018.С. 211-214, 2018.
13. Заїка Ю.О. Право на соціальне житло в умовах воєнного часу. С. 134-140. URL: <http://www.ppp-journal.kiev.ua/archive/2023/22/19.pdf> (дата звернення: 10.11.2023).

Тема 1.4. Користування службовими та спеціальними приміщеннями

Питання

1. Службові жилі приміщення: поняття, ознаки, підстави та порядок надання.
2. Гуртожитки: поняття, види та порядок користування.
3. Маневровий фонд.
4. Будинки-інтернати для осіб з інвалідністю, ветеранів, самотніх пристарілих, геріатричні пансіонати.
5. Спеціальний житловий фонд для внутрішньо переміщених осіб.

Завдання

Завдання 1

Проаналізуйте умови приймання, утримання та виселення з будинку-інтернату громадян похилого віку й осіб з інвалідністю, геріатричного пансіонату.

Завдання 2

Проведіть дослідження закордонного досвіду у сфері забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб і порядок, особливості виплати компенсацій за пошкоджене/зруйноване житло.

Завдання 3

Визначте порядок надання в тимчасове користування житлових приміщень з фондів житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб.

Задачі

Задача 1

Кириленко В. є мешканцем гуртожитку зв'язку. Зазначений гуртожиток знаходиться на балансі Запорізької дирекції акціонерного товариства «Укрпошта». За пунктом 6.3

«Положення про гуртожиток» - плата за користування жилою площею в гуртожитку і за комунальні послуги з робітників, службовців, студентів, учнів, які працюють в ЗД ПАТ «Укрпошта» щомісяця відраховується бухгалтерією з їх заробітної плати. Пункт 6.4.положення також передбачає, що громадяни, які проживають у гуртожитку на підставі договору найму та не є працівниками підприємства, щомісяця вносять плату за користування жилою площею в гуртожитку і за комунальні послуги не пізніше десятого числа наступного за оплачуваним місяцем. Розмір плати за проживання у гуртожитку розраховується планово-економічною службою підприємства та доводиться до мешканців у вигляді відповідних відомостей. За даними відомостями кожному мешканцю гуртожитку під розпис повідомляється вартість його проживання за конкретний місяць.

Кириленко В., проживаючи в гуртожитку, періодично не сплачував за користування жилою площею у період з листопада 2021 року до листопада 2022 року. АТ «Укрпошта» в особі Запорізької дирекції АТ «Укрпошта» звернулося до суду з позовом про стягнення заборгованості за проживання в гуртожитку з Кириленка В.

Вирішіть справу відповідно до норм цивільного та житлового законодавства. Визначте, чи може відсутність договору найму жилого приміщення в гуртожитку бути підставою для звільнення особи, яка проживає в гуртожитку, від оплати отриманих нею житлово-комунальних послуг.

Нормативні акти

1. Деякі заходи з формування фондів житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб : постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2022 р. № 495. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/495-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 02.12.2023).

2. Житловий кодекс України від 30 червня 1983 р. № 5464-Х.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text>
(дата звернення: 12.12.2023).
3. Про деякі питання, що виникли в практиці застосування судами Житлового кодексу України : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 12 квітня 1985 р. № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-85#Text> (дата звернення: 03.12.2023).
4. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20 жовтня 2014 р. № 1706-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text> (дата звернення: 04.12.2023).
5. Про забезпечення реалізації житлових прав мешканців гуртожитків : Закон України від 04 вересня 2008 р. № 500-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/500-17#Text> (дата звернення: 17.11.2023).
6. Про затвердження Інструкції з організації забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України та членів їх сімей жилими приміщеннями : наказ Міністерства оборони України від 31 липня 2018 р. № 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1020-18#Text> (дата звернення: 28.11.2023).
7. Про затвердження Положення про користування гуртожитками Міністерства внутрішніх справ України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 05 червня 2023 р. № 460. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1032-23#Text> (дата звернення: 18.11.2023).
8. Про затвердження Положення про порядок надання народним депутатам України службових жилих приміщень і користування ними : постанова Верховної

- Ради України від 11 липня 1995 р. № 286/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 25.11.2023).
9. Про затвердження Порядку влаштування бездомних осіб похилого віку та інвалідів до стаціонарних соціально-медичних установ та інших закладів соціальної підтримки (догляду) : наказ Міністерства праці та соціальної політики України від 12 серпня 2011 р. № 312. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1031-11#Text> (дата звернення: 12.11.2023).
 10. Про затвердження Порядку формування фондів житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб і Порядку надання в тимчасове користування житлових приміщень з фондів житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб : постанова Кабінету Міністрів України від 26 червня 2019 р. № 582. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/582-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 01.12.2023).
 11. Про затвердження Примірного положення про користування гуртожитками : постанова Кабінету Міністрів України від 20 червня 2018 р. № 498. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/498-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення: 02.12.2023).
 12. Про затвердження Типового положення про будинок-інтернат для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю : постанова Кабінету Міністрів України від 2 вересня 2020 р. № 772. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.11.2023).
 13. Про затвердження форм щодо житлових приміщень з фондів житла для тимчасового проживання : наказ Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 14 травня 2004 р. № 98.

- URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0688-04#Text>
(дата звернення: 10.12.2023).
14. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні : Закон України від 16 грудня 1993 р. № 3721-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3721-12#Text> (дата звернення: 10.11.2023).
 15. Про службові жилі приміщення : постанова Ради Міністрів УРСР від 4 лютого 1988 р. № 37. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/37-88-%D0%BF#Text> (дата звернення: 01.12.2023).
 16. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту : Закон України від 22 жовтня 1993 р. № 3551-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text> (дата звернення: 05.12.2023).
 17. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. № 2947-ІІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> (дата звернення: 10.12.2023).

Література

1. Журавльов Д.В. Науково-практичний коментар Житлового кодексу України: посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 304 с.
2. Ткачук О.М. Житлове законодавство України: постатейний показчик правових позицій Верховного Суду України. Харків: Право, 2017. 104 с.
3. Житлове право України: навчальний посібник. URL: http://megalib.com.ua/book/93_Jitlove_pravo_Ukraini.html (дата звернення 27.08.2019).
4. Штангрет, І. І. Правовий статус службового житла спеціалізованого житлового фонду. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична.* 2017. Вип. 4. С. 162-168.

5. Крилевець М. С. Захист прав осіб від незаконного виселення із службового житла. *Нове українське право*. 2021. № 4. С. 31-36.
6. Дідовець, Ю. В. Щодо правового регулювання житлового забезпечення військовослужбовців. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Юридичні науки*. 2018. № 4. С. 31-36.
7. Гетьман О., Майборода Я. Особливості надання послуг з управління гуртожитком як багатоквартирним будинком в контексті застосування чинного законодавства. *Scientific Collection «InterConf+»*. 2023. Вип. 36 (167). С. 78-84.
8. Мельник А. Деякі питання забезпечення військовослужбовців та членів їхніх сімей жилими приміщеннями у гуртожитках. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 5. С. 23-29.
9. Волошин І. П. Щодо проблеми соціального захисту малозабезпечених громадян соціальними гуртожитками в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 6. С. 122-127.
10. Здетовецька Н. О. Архітектура активного довголіття: сучасні моделі житла для людей похилого віку / Н. О. Здетовецька / Сучасні проблеми архітектури та містобудування : наук.-техн. зб. // Київ. нац. ун-т буд-ва і арх-ри ; відп. ред. В. В. Товбич. - Київ : КНУБА, 2020. – Вип. 57. - С. 270 - 286.
11. Соколов О. М. Житлові права внутрішньо переміщених осіб. *Bulletin of Kharkiv National University of Internal Affairs*. 2017. Вип. 79.4. С. 294-301.
12. Коршун А. А. Право на житло внутрішньо переміщених осіб. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 3. С. 45-53.

13. Волкова А. О. Щодо питань житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб: огляд основних змін. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2021. № 42. С. 54-62.
14. Кобець М. П. Проблемні питання забезпечення права на житло внутрішньо переміщених осіб під час реалізації державних житлових програм. *Наука і правоохоронна діяльність*. 2018. № 1. С. 92-100.
15. Карпа І. С. Фінансування житла для внутрішньо переміщених осіб: доступність та можливості. *Економічний простір*. 2019. № 145. С. 69-83.

Тема 1.5 Житлові та житлово-будівельні кооперативи

Питання

1. Правове становище житлово-будівельних кооперативів.
2. Поняття та порядок організації житлово-будівельного кооперативу.
3. Права й обов'язки членів житлово-будівельного кооперативу та членів їх сімей.
4. Органи управління житлових і житлово-будівельних кооперативів.

Завдання

Завдання 1.

Визначте порядок прийому та виключення з членів житлово-будівельного кооперативу.

Завдання 2.

Підготуйте змістовну доповідь на тему: «Житлові кооперативи в Україні та у міжнародній практиці».

Завдання 3

Проаналізуйте особливості та порядок набуття права власності на нерухоме майно члена кооперативу в порядку спадкування.

Нормативні акти

1. Житловий кодекс України від 30 червня 1983 р. № 5464-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text> (дата звернення: 12.12.2023).
2. Про дальший розвиток житлово-будівельної (житлової) кооперації : постанова Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 1992 р. № 593. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/593-92-%D0%BF#Text> (дата звернення: 04.12.2023).
3. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15 травня 2003 р. № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text> (дата звернення: 18.08.2023).
4. Про деякі питання, що виникли в практиці застосування судами Житлового кодексу України : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 12 квітня 1985 р. № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-85#Text> (дата звернення: 03.12.2023).
5. Про затвердження Правил обліку громадян, які бажають вступити до житлово-будівельного кооперативу : постанова Ради Міністрів Української РСР і Української Республіканської Ради професійних спілок від 5 червня 1985 р. № 228. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-85-%D0%BF#Text> (дата звернення: 06.12.2023).
6. Про затвердження Примірного статуту житлово-будівельного кооперативу : постанова Ради Міністрів УРСР від 30 квітня 1985 р. № 186. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/186-85-%D0%BF#Text> (дата звернення: 02.12.2023).

7. Про кооперацію : Закон України від 10 липня 2003 р. № 1087-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1087-15#Text> (дата звернення: 05.12.2023).
8. Про практику застосування судами законодавства про житлово-будівельні кооперативи : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 18 вересня 1987 р. № 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-87#Text> (дата звернення: 03.12.2023).
9. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 12.12.2023).

Література

1. Журавльов Д.В. Науково-практичний коментар Житлового кодексу України: посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 304 с.
2. Ткачук О.М. Житлове законодавство України: постатейний покажчик правових позицій Верховного Суду України. Харків: Право, 2017. 104 с.
3. Житлове право України: навчальний посібник. URL: http://megalib.com.ua/book/93_Jitlove_pravo_Ukraini.html (дата звернення 27.08.2019).
4. Яна Михайлюк. Житлово-будівельні кооперативи у світлі останніх змін до Податкового кодексу України. Юрист & Закон, № 14, 11 квітня 2019 р. URL: <https://totum.ua/news/zhytlovo-budivelni-kooperatyvy-u-svitli-ostannih-zmin-do-podatkovogo-kodeksu-ukrayiny/> (дата звернення: 12.01.2024).
5. Нагуш О. М. Правове становище житлово-будівельних кооперативів у сфері управління житлом. *Правова держава*. 2020. № 38. С. 100-105.
6. Малохліб О. Проблемні питання виникнення земельних правжитлово-будівельних кооперативів. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2017. № 23.1. С. 117-121.

7. Заболотна Н.Я., Круковська Ю.-М.В. Порушення прав членів житлово-будівельного кооперативу : аналіз судової практики. *Право і суспільство*. 2019. № 5. С. 84-88.
8. Рим Т. Я. Пайова (кооперативна) форма інвестування в будівництво. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2020. № 3 (69). С. 35-40.
9. Комнатний С. Законодавче врегулювання діяльності житлових кооперативів в Україні, міжнародна практика. *Наукові перспективи (Naukovi perspektivi)*. 2021. № 2 (8). С. 303-314.

Змістовий модуль II.

Об'єкти житлового права, передача їх у власність та відповідальність за порушення житлового права.

Тема 2.1. Реалізація права на отримання житла шляхом переходу його у власність.

Питання

1. Загальна характеристика підстав набуття громадянами жилих приміщень у власність.
2. Поняття та порядок приватизації державного житлового фонду.
3. Набуття права власності на житло за цивільно-правовими договорами:
 - a) купівлі-продажу;
 - b) міни;
 - c) довічного утримання;
 - d) дарування;
 - e) оренди житла з викупом.

Завдання

Завдання 1

Підготуйте презентацію на тему : «Приватизація квартири (будинку), житлового приміщення у гуртожитку».

Завдання 2

Проаналізуйте судову практику у справах щодо приватизації квартири, житлового приміщення у гуртожитку, а саме: Рішення Європейського суду з прав людини від 10 лютого 2010 року у справі «Серявін та інші проти України»; Рішення Європейського суду з прав людини від 16 травня 2013 року у справі «Максименко та Герасименко проти України»; Ухвалу Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 22 березня 2017 року № 752/12075/15-ц; Постанову Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду від 24 лютого 2021

року у справі № 296/4642/19 за позовом на рішення Корольовського районного суду міста Житомира від 16 вересня 2019 року та постанову Житомирського апеляційного суду від 14 січня 2020 року; Постанову Верховного суду від 12 травня 2021 у справі № 750/2176/17; Постанову Верховного Суду від 18 травня 2021 року у справі № 420/6019/19.

Завдання 3

Підготуйте проект договору дарування квартири/житлового будинку.

Задачі

Задача 1

10 лютого 2001 року між Будником О. та Білою Г. укладений договір купівлі-продажу квартири. Квартира була продана за дві тисячі гривень. Зазначений договір посвідчений в Універсальній товарно-сировинній біржі «Південь». Оскільки вказаний договір не був свого часу нотаріально посвідчений, то станом на сьогодні він позбавлений можливості отримати документи, які підтверджують його право власності на квартиру. Тому Будник О. звернувся до суду та просить суд визнати дійсним договір купівлі-продажу нерухомого майна від 10 лютого 2001 року.

Визначте, чи є підстави для визнання договору купівлі-продажу квартири дійсним. Відповідь аргументуйте.

Задача 2

15 жовтня 2020 року Калина М. уклала з Гапоненко С. договір довічного утримання, відповідно до умов якого передала останній у власність житловий будинок з належними до нього господарськими будівлями та спорудами. За умовами договору відповідачка зобов'язалася довічно утримувати її, надавати їй необхідну допомогу. До січня 2022 року Гапоненко виконувала умови договору, але згодом перестала надавати Калині належний догляд. Пізніше Калина звернулася до нотаріуса, щоб дізнатися умови договору довічного утримання, їй стало відомо,

що замість договору довічного утримання вона уклала договір дарування житлового будинку, але наміру укладати договір дарування у неї не було, оскільки вона з Гапоненко домовилась про догляд.

Визначте, чи можна у даному випадку визнати договір дарування недійсним. Чи є підстави для розірвання договору дарування? Відповідь аргументуйте.

Нормативні акти

1. Житловий кодекс України від 30 червня 1983 р. № 5464-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text> (дата звернення: 12.12.2023).
2. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 24.11.2023).
3. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України : наказ Міністерства юстиції України від 22 лютого 2012 р. № 296/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12#Text> (дата звернення: 13.11.2023).
4. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень : Закон України від 01 липня 2004 р. № 1952-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#Text> (дата звернення: 30.11.2023).
5. Про затвердження Положення про порядок передачі квартир (будинків), жилих приміщень у гуртожитках у власність громадян : наказ Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 16 грудня 2009 р. № 396. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0109-10#Text> (дата звернення: 01.12.2023).
6. Про індексацію номінальної вартості житлових чеків : постанова Кабінету Міністрів України від 27 квітня 1994 р. № 248. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/248-94-%D0%BF#Text> (дата звернення: 08.12.2023).

7. Про нотаріат : Закон України від 02 вересня 1993 р. № 3425-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text> (дата звернення: 29.11.2023).
8. Про приватизацію державного житлового фонду: Закон України від 19 червня 1992 р. № 2482-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2482-12#Text> (дата звернення: 10.12.2023).
9. Рішення Конституційного Суду України від 10 червня 2010 року у справі № 1-38/2010 за конституційним зверненням громадянки Власової Ганни Іванівни щодо офіційного тлумачення положення пункту 5 статті 5 Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду» (справа про безоплатну приватизацію житла). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-10#Text> (дата звернення: 08.12.2023).
10. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 12.12.2023).
11. Щодо питань, пов'язаних з видачею свідоцтв про право власності наймачам житлових приміщень у державному та комунальному житловому фонді : лист Державної реєстраційної служби України від 14 січня 2013 р. № 08-06-15-13. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/128097_128097 (дата звернення: 01.12.2023).

Література

1. Журавльов Д.В. Науково-практичний коментар Житлового кодексу України: посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 304 с.
2. Ткачук О.М. Житлове законодавство України: постатейний показчик правових позицій Верховного Суду України. Харків: Право, 2017. 104 с.

3. Житлове право України: навчальний посібник. URL: http://megalib.com.ua/book/93_Jitlove_pravo_Ukraini.html (дата звернення 27.082019).
4. Поліщук Н. В., Задорожний А. Г. Узагальнення судової практики з розгляду справ про приватизацію державного житлового фонду та гуртожитків. 2016 рік. *Судова апеляція*. 2017. № 1. С. 115-129.
5. Вольський Р. О. Приватизація житла в Україні. *The 4 th International scientific and practical conference «Modern problems of science, education and society»* (June 19-21, 2023) SPC «Sci-conf. com. ua», Kyiv, Ukraine. 2023. 1281 p.. 2023.
6. Соломонова К. О. Особливості укладення договорів купівлі-продажу нерухомості в умовах війни. *Збірник наукових праць ХНПУ імені ГС Сковороди. Право*. 2023. № 37. С. 145-151.
7. Маріц Д. О., Грачова О. Особливості укладання договору купівлі-продажу нерухомого майна в умовах воєнного стану в Україні. *Вісник НТУУ"КПІ" Політологія. Соціологія. Право*. 2022. № 4 (56). С. 56-61.
8. Розгон О. В. Визнання недійсним договору дарування, вчиненого фізичною особою помилково або під впливом обману. *Вісник Цивільні справи*. 2019. № 1-2 (50). С. 21-35.
9. Гриняк А. Б. Гриняк О. Б. Договірні підстави виникнення права власності на житло. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2021. 28. № 1. С. 221-247.
10. Пленюк М. Д. Договір довічного утримання (догляду): виникнення, формування, правові характеристики. *Нове українське право*. 2021. № 2. С. 35-42.

11. Івашова І. П. Особливості правового регулювання договору довічного утримання (догляду). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2017. № 26. С. 62-64.
12. Погребняк М. В. Місце договору довічного утримання (догляду) у зобов'язальному праві. *Наукові записки. Серія: Право*. 2022. № 12. С. 275-280.

Тема 2.2. Товариства власників житла (ОСББ)

Питання

1. Поняття та порядок створення товариств власників житла (ОСББ).
2. Установчі документи ОСББ.
3. Органи управління та контролю товариств власників житла, участь мешканців у вирішенні питань.
4. Порядок проведення загальних зборів ОСББ.
5. Зарубіжне законодавство про об'єднання власників житла.

Завдання

Завдання 1

Підготуйте доповідь на тему: «ОСББ в Україні: процес становлення та перспективи розвитку».

Завдання 2

Дайте порівняльну характеристику правового становища житлово-будівельного кооперативу й об'єднання співвласників багатоквартирного будинку.

Нормативні акти

1. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text> (дата звернення: 18.08.2023).
2. Про затвердження Типового статуту об'єднання співвласників багатоквартирного будинку та Типового договору відносин власників житлових і нежитлових приміщень та управителя : наказ Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 27 серпня 2003 р. № 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1155-03#Text> (дата звернення: 01.12.2023).
3. Про затвердження форми протоколу зборів співвласників багатоквартирного будинку : наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 25 серпня 2015 р. № 203. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1083-15#Text> (дата звернення: 24.11.2023).
4. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку : Закон України від 29 листопада 2001 р. № 2866-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-14#Text> (дата звернення: 01.12.2023).
5. Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку : Закон України від 14 травня 2015 р. № 417-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/417-19#Text> (дата звернення: 02.12.2023).

Література

1. Журавльов Д.В. Науково-практичний коментар Житлового кодексу України: посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 304 с.

2. Ткачук О.М. Житлове законодавство України: постатейний показчик правових позицій Верховного Суду України. Харків: Право, 2017. 104 с.
3. Житлове право України: навчальний посібник. URL: http://megalib.com.ua/book/93_Jitlove_pravo_Ykraini.html (дата звернення 27.08.2019).
4. Магдич В. П. Об'єкти права спільної сумісної власності співвласників у багатоквартирному будинку. *Держава та регіони. Серія «Право»*. 2020. № 2. С. 45 - 48.
5. Магдич В. П. Міжнародний досвід правового регулювання інституту здійснення права спільної сумісної власності співвласниками багатоквартирного будинку. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія «Юридичні науки»*. 2020. Том 31 (70). № 3. С. 74 - 79.
6. Mahdych V. The Formation of the Legislation of Ukraine on the Right of Common Joint Property in Apartment Houses. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2018. Вип. 2. Т. 16. С. 198-210.
7. Юнін, О. С. Переваги та недоліки об'єднання співвласників багатоквартирного будинку як однієї з форм управління багатоквартирними будинками. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2017. № 2. С. 31-37.
8. Лойко В. В., Маляр С. А. Маляр, Руденко М. В. Економіко-правові аспекти створення та функціонування об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ). *Економіка та держава*. 2020. № 5. С. 58-63.
9. Калужна В. В. Об'єднання співвласників багатоквартирних будинків: призначення, особливості цивільно-правового статусу, цивільно-правове регулювання діяльності у світлі досвіду зарубіжних країн. *Науковий вісник Ужгородського національного університету* : серія: Право. 2018. Т. 1 № Вип. 53. С. 93-96.

10. Тарасов А. В. Захист прав засновників та учасників об'єднання співвласників багатоквартирного будинку. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». – Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2021.
11. Тарасов А. В. Об'єднання співвласників багатоквартирних будинків: стан регулювання та перспективи розвитку інституту. *Юридичний вісник*. 2020. № 5. С. 150-156.
12. Сментина Н. Можливості та ризики об'єднання співвласників багатоквартирного будинку в Україні. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2017. № 7-8. С. 140-151.
13. Машлій Г.Б., Гевко О.Б. Позитивні аспекти та проблеми функціонування об'єднань співвласників багатоквартирних будинків. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «ОСББ: досвід, виклики, перспективи». 2017. С. 24-25.
14. Мартиненко В. О., Гордієнко В. П. Особливості державного регулювання механізмів розвитку об'єднання співвласників багатоквартирного будинку. *Економіка та суспільство*. 2017. Вип. 10. С. 541-546.

Тема 2.3. Зміна та припинення житлових правовідносин

Питання

1. Право користування житловими приміщеннями:
 - а) державної власності;
 - б) приватної власності;
2. Зміна та припинення житлових правовідносин:
 - а) припинення права власності на житло;
 - б) виселення із жилих приміщень: поняття, підстави, види виселення;

- c) виселення у зв'язку із капітальним ремонтом;
- d) правові наслідки виселення громадян із жилих приміщень.

Завдання

Завдання 1

Підготуйте дайджест судової практики щодо визначення порядку користування спільною квартирою.

Завдання 2

Проаналізуйте особливості судового розгляду справ про визнання особи такою, що втратила право користування житловим приміщенням.

Завдання 3

Чи може дитина втратити право на користування житлом? Проаналізуйте судову практику, а саме: постанову Верховного Суду у справі № 759/19394/15-ц (провадження № 61-9128св18); постанову Верховного Суду від 14 червня 2022 року у справі № 161/20415/19 (провадження № 61-14025св21); постанову Верховного Суду від 04 липня 2018 року у справі № 711/4431/17 (провадження № 61-11933св18); постанову Верховного Суду від 10 квітня 2019 року у справі № 466/7546/16-ц (провадження № 61-37367св18); постанову Верховного Суду від 27 червня 2019 року у справі № 337/1760/17 (провадження № 61-31119св18); постанову Верховного Суду від 27 листопада 2019 року у справі № 368/750/16-ц (провадження № 61-31705св18); постанову Верховного Суду від 25 серпня 2020 року у справі № 206/3425/18 (провадження № 61-9122св19).

Завдання 4

Проаналізуйте зміст постанови Верховного Суду від 14 червня 2022 року у справі № 161/20415/19 (провадження № 61- 14025св21) та висловте власну думку щодо такого запитання: Чи є втрата інтересу до жилого приміщення підставою для визнання особи такою, що втратила право користування цим приміщенням?

Задачі

Задача 1

15.01.2017 року між АТ КБ «Приватбанк» і громадянином Суховецьким М. укладено договір про іпотечний кредит. 15.01.2017 р. між сторонами укладено іпотечний договір з метою забезпечення виконання зобов'язань за вищевказаним договором про іпотечний кредит. За п. 1.1 іпотечного договору Суховецький М. передав в іпотеку квартиру. 07.12.2020 р. у порядку позасудового звернення стягнення на предмет іпотеки зареєстровано право власності АТ КБ «Приватбанк» на квартиру Суховецького М. АТ КБ «Приватбанк» надіслав Суховецькому вимогу з пропозицією укладання договору оренди або виселення з членами сім'ї протягом 30 днів з моменту її отримання. У позасудовому порядку Суховецький не звільнив жиле приміщення.

Чи може Суховецький бути виселений з квартири в судовому порядку? Чи має право Суховецький на отримання іншого житла у випадку виселення?

Задача 2

Державне підприємство «Зоря» звернулося до суду з позовом до громадянина Малецького про виселення з гуртожитку без надання іншого житлового приміщення. В обґрунтуванні позову зазначив, що Державне підприємство

«Зоря» є балансоутримувачем гуртожитку. На підставі рішення від 10.10.2017 № 6 підприємством надано Малецькому кімнату. 04 квітня 2021 року Малецького звільнено з підприємства за власним бажанням. Відповідно до заяви, Малецький останній зобов'язався звільнити кімнату протягом трьох днів з дати звільнення, однак не виконав свого зобов'язання та продовжує проживати у гуртожитку.

Проаналізуйте ситуацію. Чи підлягає позов задоволенню? Відповідь аргументуйте.

Нормативні акти

1. Деякі питання декларування і реєстрації місця проживання та ведення реєстрів територіальних громад : постанова Кабінету Міністрів України від 07 лютого 2022 р. № 265. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 29.11.2023).
2. Житловий кодекс України від 30 червня 1983 р. № 5464-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text> (дата звернення: 12.12.2023).
3. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) від 04 листопада 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 11.12.2023).
4. Конституція України від 28 червня 1996 року. Верховна Рада України. URL: [http:// zakon.rada.gov.ua](http://zakon.rada.gov.ua) (дата звернення: 11.11.2023).
5. Постанова Верховного Суду від 16 грудня 2020 р. у справі № 182/7347/18. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/93793226> (дата звернення: 28.11.2023).

6. Про деякі питання, що виникли в практиці застосування судами Житлового кодексу України : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 12 квітня 1985 р. № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-85#Text> (дата звернення: 03.12.2023).
7. Про затвердження Положення про порядок надання службових жилих приміщень і користування ними в Державній податковій службі України та її територіальних органах : наказ Міністерства фінансів України від 10 червня 2021 р. № 338. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1314-21#Text> (дата звернення: 29.11.2023).
8. Про затвердження Примірного положення про користування гуртожитками : постанова Кабінету Міністрів України від 20 червня 2018 р. № 498. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/498-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.11.2023).
9. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні : Закон України від 11 грудня 2003 р. №1382 IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1382-15#Text> (дата звернення: 01.12.2023).
10. Про службові жилі приміщення: постанова Ради Міністрів Української РСР від 4 лютого 1988 р. № 37. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/37-88-%D0%BF#Text> (дата звернення: 28.11.2023).
11. Про судову практику по справам за позовами про захист права приватної власності : постанова Пленуму Верховного Суду України від 22 грудня 1995 р. № 20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0020700-95#Text> (дата звернення: 26.11.2023).
12. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV.

URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 12.12.2023).

13. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 01.12.2023).

Література

1. Журавльов Д.В. Науково-практичний коментар Житлового кодексу України: посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 304 с.
2. Ткачук О.М. Житлове законодавство України: постатейний показчик правових позицій Верховного Суду України. Харків: Право, 2017. 104 с.
3. Житлове право України: навчальний посібник. URL: http://megalib.com.ua/book/93_Jitlove_pravo_Ukraini.html (дата звернення (27.082019)).
4. Аврамова О. Формування житлових правовідносин. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 11. С. 5-12.
5. Аврамова О. Є. Виселення з житла. *Проблеми цивільного права та процесу*: тези доп. учасників наук.-практ. конф., присвяч. світлій пам'яті О.А. Пушкіна, (м. Харків, 24 трав. 2019 р.)/МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; Харків. обл. осередок Всеукр. громад. організації «Асоц. цивілістів України».- Харків: ХНУВС, 2019. С. 118-122.
6. Василенко М. Є. Сутність і особливості житлових правовідносин. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2023. № 3 (102), ч. 2. С. 47-53.

7. Аврамова О. Є. Теоретичні засади приватно-правового регулювання житлових відносин в Україні: монографія. Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 426 с.
8. Маршук Ю. С. Законність виселення боржника з іпотечного житла. 2022. С. 138-140. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/22247/%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%88%D1%83%D0%BA%20%D0%AE.%20%D0%A1.%20%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C%20%D0%B2%D0%B8%D1%81%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%B6%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%B7%20%D1%96%D0%BF%D0%BE%D1%82%D0%B5%D1%87%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%B6%D0%B8%D1%82%D0%BB%D0%B0.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 12.11.2023).
9. Савченко А.С. Захист володіння в аспекті виселення із займаного житла в гуртожитку. *Вісник Одеського національного університету. Правознавство*. 2019. Том 24. № 1 (34). С. 71-84.
10. Породько В. Підстави виселення із службового житла в контексті висновків Великої палати Верховного Суду. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 6. С. 39-43.
11. Стеценко А. А. Міжнародно-правові засади процедури примусового виселення. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 3. С. 194-199.
12. Стеценко А. А. Становлення цивільної юрисдикції у справах про примусове виселення. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2023. Вип. 3. С. 36-43.

Тема 2.4. Державні програми забезпечення громадян житлом.

Питання

1. Право на державну підтримку щодо забезпечення житлом.
2. Види та державної підтримки.
3. Державні програми забезпечення житлом:
 - а) кредити для молоді на придбання житла;
 - б) кредити для впо й ато (оос) на придбання житла;
 - с) програма «Доступне житло».
4. Регіональні програми забезпечення житлом.

Завдання

Завдання 1

Підготуйте презентацію на тему: «Кредити для молоді на придбання житла».

Завдання 2

Проаналізуйте регіональні програми забезпечення житлом 2-3-х регіонів і дайте їм порівняльно-правову характеристику.

Завдання 3

Проаналізуйте програму доступного кредитування житла «Оселя».

Нормативні акти

1. Житловий кодекс України від 30 червня 1983 р. № 5464-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text> (дата звернення: 12.12.2023).
2. Конституція України від 28 червня 1996 року. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 11.11.2023).
3. Питання використання коштів, передбачених у державному бюджеті для збільшення статутного капіталу Державної спеціалізованої фінансової установи

- «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву» : постанова Кабінету Міністрів України від 11 травня 2011 р. № 488. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/488-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 03.12.2023).
4. Питання надання пільгових іпотечних кредитів внутрішньо переміщеним особам за рахунок коштів гранту, наданих Кредитною установою для відбудови (KfW) : постанова Кабінету Міністрів України від 28 квітня 2021 р. № 451. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/451-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 05.12.2023).
 5. Про встановлення тимчасових мінімальних норм забезпечення соціальним житлом : постанова Кабінету Міністрів України від 19 березня 2008 р. № 219. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/219-2008-%D0%BF#Text> (дата звернення: 30.11.2023).
 6. Про деякі питання забезпечення громадян доступним житлом : постанова Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2018 р. № 819. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення: 29.11.2023).
 7. Про житловий фонд соціального призначення. Закон України від 12 січня 2006 р. № 3334-ІУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3334-15#Text> (дата звернення: 09.11.2023).
 8. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20 жовтня 2014 р. № 1706-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text> (дата звернення: 24.11.2023).
 9. Про запобігання впливу світової фінансової кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва : Закон України від 25 грудня 2008 р. № 800-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-17#Text> (дата звернення: 24.11.2023).
 10. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання

пільгового довгострокового державного кредиту внутрішньо переміщеним особам, учасникам проведення антитерористичної операції (АТО) та/або учасникам проведення операції Об'єднаних сил (ООС) на придбання житла : постанова Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2019 р. № 980. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 29.11.2023).

11. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захист : Закон України від 22 жовтня 1993 р. № 3551-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text> (дата звернення: 21.11.2023).

Література

1. Журавльов Д.В. Науково-практичний коментар Житлового кодексу України: посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 304 с.
2. Ткачук О.М. Житлове законодавство України: постатейний покажчик правових позицій Верховного Суду України. Харків: Право, 2017. 104 с.
3. Житлове право: навчально-методичний посібник для здобувачів першого ступеня вищої освіти бакалавр спеціальності «Право» освітньо-професійної програми «Правознавство». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2020. 185 с.
4. Житлове право України: навчальний посібник. URL: http://megalib.com.ua/book/93_Jitlove_pravo_Ykraini.html (дата звернення (27.082019)).
5. Харечко Д. О. Проблеми застосування нормативно-правового механізму щодо забезпечення житлом окремих категорій громадян. *Ефективність державного управління*. 2018. Вип. 1(50). С. 110-118.
6. Тюленева Ю. В. Стан житлового забезпечення громадян в Україні. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2020. № 25. С. 27-34.

7. Зіняк Л. В., Ахметханов М.М. Сучасний стан житлового забезпечення військовослужбовців: порівняльний аналіз. *Юрист України*. 2018. № 2. С. 49-55.
8. Титок В. В. Комплексний набір критеріїв оцінки доступності житла / В. В. Титок // Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин: зб. наук. праць. / Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. Київ : КНУБА, 2019. Вип. 42. Економічний. С. 92-99.
9. Возняк Г. В., Коваль В. М. Бюджетна підтримка будівництва доступного житла для населення в умовах децентралізації. *Bulletin of Sumy National Agrarian University*. 2019. № 1 (79). С. 67-70.
10. Рудаков, Д. І. Поняття «житла», «соціального житла» та «доступного житла» за цивільним законодавством України. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 2. С. 134-138.
11. Рудаков Д. Договори про придбання доступного житла: поняття, правова природа та ознаки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2023. № 1.76. С. 183-188.
12. Поповиченко І. В. Проблеми та перспективи розвитку соціально доступного житла в Україні: фінансово-економічний аспект. *Економічний простір*. 2021. № 173. С. 52-58.

Тема 2.5. Відповідальність за порушення житлового законодавства

Питання

1. Поняття та види житлових правопорушень.
2. Види відповідальності за порушення житлового законодавства:
 - а) кримінальна;
 - б) адміністративна;
 - с) цивільна.
3. Позасудові засоби захисту житлових прав.
4. Судовий захист житлових прав.

Завдання

Завдання 1

Визначте порядок визнання та правові наслідки угод щодо житла недійсними.

Завдання 2

Здійсніть дайджест судової практики щодо захисту житлових прав.

Задачі

Задача 1

Громадянки Кушнір І. на підставі договору дарування належить на праві власності житловий будинок, в якому зареєстрований, але більше року не проживає її зять – Оніщенко С. Оскільки останній у вказаному будинку не проживає, у добровільному порядку з реєстрації не знімається, то громадянка Кушнір вважає, що це перешкоджає реалізації її прав на будинок.

З'ясуйте, чи справді права громадянки Кушнір порушені. Якщо так, то у який спосіб вона може їх захистити? Чи може вона звернутися до суду з вимогою про визнання Оніщенка таким, що втратив право на користування даним будинком? Відповідь аргументуйте.

Задача 2

Громадянки Фішук Н. належить на праві приватної власності квартири. 22 березня 2023 року на громадянина Чайкіна С., який перебував у квартирі Фішук, складено протокол про адміністративне правопорушення за статтею 151 КУпАП України. З протоколу про адміністративне правопорушення випливає, що Чайкін зареєстрований у квартирі, яка належить на праві приватної власності громадянці Фішук Н.

Чи є підстави для притягнення громадянина Чайкіна С. до адміністративної відповідальності за статтею 151 КУпАП України?

Нормативні акти

1. Житловий кодекс України від 30 червня 1983 р. № 5464-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text> (дата звернення: 12.12.2023).
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07 грудня 1984 р. № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 10.12.2023).
3. Конституція України від 28 червня 1996 року. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 11.11.2023).
4. Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 р. №2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 10.12.2023).
5. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 12.12.2023).

Література

1. Журавльов Д.В. Науково-практичний коментар Житлового кодексу України: посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 304 с.
2. Ткачук О.М. Житлове законодавство України: постатейний показчик правових позицій Верховного Суду України. Харків: Право, 2017. 104 с.
3. Житлове право України: навчальний посібник. URL: http://megalib.com.ua/book/93_Jitlove_pravo_Ykraini.html (дата звернення (27.082019)).
4. Калюжний В. В. Особливості цивільно-правового захисту житлових прав окремих категорій осіб. *Актуальні проблеми держави і права* : зб. наук. пр. Вип. 81 / редкол.: В. В. Завальнюк (голов. ред.) та ін. – Одеса : Гельветика, 2018. С. 64-71.
5. Галянтич М.К. Теоретичні засади захисту житлових законних інтересів. *Часопис цивілістики*. 2017. Вип. 27. С. 173-177.

6. Солодухіна, Л. С. Захист житлових прав дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа в Україні: стан та перспективи. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 13-14. С. 130-136.
7. Сатановська О.В. Судовий захист житлових прав фізичних осіб: загальні положення. 2022. С. 139-143. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/1811ad55-e9ea-4b20-9c66-d983e71f8180/content> (дата звернення: 01.12.2023).
8. Чайковський О. І. Умови та принципи реалізації захисту права на житло в Україні. *Юридичний вісник*. Одеса : Гельветика. 2021. № 3. С. 156-162.
9. Філатова-Білоус Н. Ю. Компенсація шкоди, завданої порушенням житлових прав у зв'язку з військовою агресією: проблема визначення кола суб'єктів звернення. *Форум Права*. 2022. 72 (1). С. 98-109.
10. Явор О.А. Гарантії захисту житлових прав військовослужбовців в умовах воєнного стану. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні*: Матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. (27 жовтня 2023р., Чернівці)/ редкол.:О.В. Щербанюк та ін. - Чернівці: 2023. С. 427-434.
11. Виноградов Д.В. Суб'єкти захисту житлових і майнових прав дітей України. International scientific and practical conference devoted to the celebration of 5th anniversary of Visegrad Journal on Human Rights. June 7–8, 2019. С. 307-310.
12. Глиняна К. М. Міжнародні стандарти охорони та захисту житлових прав та законних інтересів дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. *Юридичний вісник*. 2019/2. С. 44-48.
13. Адаховська Н. С. Охорона житлових прав неповнолітніх. *Часопис цивілістики*. 2017. Вип. 22. С. 41-45.
14. Погрібна О. В. Визначення способів захисту суб'єктивних житлових прав. *Нове українське право*. 2023. № 5. С. 32-37.
15. Степанова Т. В., Левенець А. В. Захист права на житло: конституційно-правові засади та судова практика. *Правова держава*. 2023. № 49. С. 29-38.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Структура системи житлового права та її характеристика

Тема 1.1. Поняття житлового права

При вивченні даної теми необхідно зосередитися на тому, що право на житло належить до базових, основоположних прав людини та тісно пов'язане із фундаментальним правом на життя, оскільки житло – це те матеріальне благо, яке потрібне кожному для забезпечення базового, мінімального, комфортного життя.

Право на житло, окрім Конституції України, також визнається та гарантується великою кількістю міжнародно-правових актів, зокрема Загальною декларацією прав людини (1948 р.), Конвенцією про ліквідацію всіх форм расової дискримінації (1965 р.), Міжнародним пактом про економічні, соціальні та культурні права (1966 р.), Міжнародним пактом про громадянські та політичні права (1966 р.), Конвенцією про ліквідацію всіх форм дискримінації стосовно жінок (1979 р.), Конвенцією про права дитини (1989 р.), Конвенцією про права людей з інвалідністю тощо.

Поряд із правом на житло необхідно розглянути і дотичні до нього права: право вільного вибору місця проживання; право достатнього життєвого рівня для себе і своєї сім'ї, що передбачає і право на житло; право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб; право на недоторканність житла; право власності на житло; право на користування житлом; право на одержання житла на безкоштовній основі (для окремих категорій громадян).

Вивчаючи питання про поняття житлового права, потрібно, насамперед, розглянути житлове право як галузь права (у широкому та вузькому значеннях), як галузь законодавства, як науку та навчальну дисципліну.

Зверніть увагу, що предмет житлового права становлять відносини, які виникають, змінюються, припиняються у процесі

реалізації громадянами свого права на житло. Також варто уточнити, які саме види (групи) відносин входять до предмета житлово-правового регулювання.

Як будь-яка інша галузь права, житлове право має і свій метод правового регулювання. Особливими рисами методу житлового права є: юридична рівність, диспозитивність, ініціативність, імперативність, майновий характер відповідальності за порушення норм житлового права.

Розглядаючи питання про принципи житлового права, зосередьтеся на наявності як загальноправових, так і власне галузевих (специфічних) принципів житлового права. До останніх варто віднести такі принципи: припустимості здійснення права на житло; неприпустимості свавільного позбавлення житла; недоторканості житла та недоторканості права власності на житло; рівності правового режиму для суб'єктів житлового права; невтручання в особисті справи; свободи договору; свободи особи; рівності прав та обов'язків наймача житлового приміщення та членів його сім'ї; свободи вибору місця проживання та пересування.

Серед функцій житлового права виділяють: соціальну, регулятивну, охоронну, виховну, попереджувальну. Студентам потрібно розкрити зміст кожної із них.

Щодо джерел житлового права, то їх необхідно поділяти за суб'єктами/органами, які їх приймають, за змістом, формою правотворчості, за юридичною силою тощо. Розкрити місце та роль Конституції України як джерела житлового права, міжнародно-правових актів, ратифікованих Верховною Радою України, Житлового кодексу України, та інших основоположних законодавчих актів, які регулюють житлові відносини. Також потрібно вказати на значення підзаконних нормативно-правових актів: указів Президента України; постанов Кабінету Міністрів України; інструкцій, нормативних актів органів державної влади, а також нормативно-правових актів, прийнятих за часів колишнього СРСР. Зосередьтеся і на необхідності оновлення житлового законодавства, прийняття нормативно-правових актів, які б максимально враховували існуючі проблеми, потреби, сприяли усуненню прогалин правового регулювання.

Окрім цього, треба розкрити значення рішень Конституційного Суду України, Європейського суду з прав людини, Верховного суду як джерела житлового права, а також судової практики місцевих, апеляційних судів.

Під час вивчення питання про житлові правовідносини дайте визначення поняття «житлові правовідносини», розкрийте їхній зміст, ознаки; наголосіть на різноманітності та численності житлових правовідносин; класифікуйте житлові правовідносини за всіма можливими критеріями (абсолютні, відносні, речові, зобов'язальні, договірні, недоговірні).

Суб'єктами житлових правовідносин виступають їх учасники. До них належать фізичні особи (громадяни України, іноземці, особи без громадянства), вони можуть бути як власниками житла, його користувачами, членами сім'ї наймача; юридичні особи, органи державної влади та місцевого самоврядування, громадські організації. Також розкрийте зміст поняття «об'єкти житлових правовідносин», під якими розуміють житлові приміщення; з'ясуйте, які вимоги існують до житлових приміщень. Щодо змісту житлових правовідносин, то його становлять суб'єктивні права й обов'язки їх учасників. Доречно перелічити основні права та обов'язки учасників житлових відносин.

Контрольні запитання та завдання

1. Розкрийте зміст поняття права на житло, конституційні та міжнародно-правові гарантії його реалізації.
2. Дайте визначення поняття житлового права як галузі права, галузі законодавства, науки та навчальної дисципліни.
3. Визначте особливості предмета і методу житлового права.
4. Здійсніть класифікацію принципів житлового права та розкрийте їх зміст.
5. Дайте загальну характеристику джерелам житлового права.
6. У чому суть поняття житлових правовідносин та їхніх видів?
7. Перелічіть суб'єкти та об'єкти житлових правовідносин.

Тема 1.2. Об'єкти житлового права

Під час розгляду цієї теми насамперед розкрийте зміст поняття «житлові приміщення». Проаналізуйте зміст положень Цивільного кодексу України та Житлового кодексу України. Перелічіть основні види житлових приміщень, зокрема таких: житлові будинки, квартири, жилі кімнати. Також варто зазначити, що у складі житлових приміщень потрібно виокремлювати допоміжні та підсобні приміщення.

Під час характеристики житлових приміщень зауважте, що останні мають загальну та житлову площу. Що стосується вимог до житлових приміщень, то вони напряму залежать від їх (приміщень) призначення.

До основних ознак житла варто віднести такі: це різновид нерухомої речі; призначене для постійного проживання; має бути придатним для постійного проживання; відповідати технічним критеріям придатності житла (наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 26.03.2019 № 87 «Про затвердження ДБН В.2.2-15:2019 «Житлові будинки. Основні положення»); відповідати вимогам санітарної придатності.

Зверніть увагу, що житловий фонд – жилі будинки, а також жилі приміщення в інших будівлях, що знаходяться на території України. Під час розгляду цього питання зазначте, що входить та не входить до житлового фонду, відповідно до Житлового кодексу України. Перелічіть, які існують види житлового фонду – державний, громадський, фонд житлово-будівельних кооперативів, приватний, соціального призначення. Зверніть увагу на порядок виключення з житлового фонду жилих будинків і жилих приміщень і порядок переведення жилих будинків і жилих приміщень у нежилі.

Під час опрацювання питання про управління житловим фондом насамперед зазначте, що функції з управління покладені на велику кількість суб'єктів – органи державної влади, виконавчі комітети обласних, міських рад, виконавчі комітети районних, міських, районних у містах рад, виконавчі комітети селищних, сільських рад, професійні спілки, інші громадські об'єднання, трудові колективи тощо.

Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України (Мінінфраструктури України) нині є центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері розвитку місцевого самоврядування, територіальної організації влади та адміністративно-територіального устрою, житлової політики; у сфері благоустрою населених пунктів, житлово-комунального господарства, управління побутовими відходами; у сфері будівництва, містобудування, просторового планування територій та архітектури; у сфері технічного регулювання у будівництві, ціноутворення у будівництві; у сфері з відновлення регіонів, територій та інфраструктури, що постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України; у сфері архітектурно-будівельного контролю та нагляду; у сфері контролю житлово-комунального господарства; у сфері забезпечення енергетичної ефективності будівель. Функції державного управління також покладаються і на Кабінет Міністрів України.

Житлово-експлуатаційні організації забезпечують схоронність житлового фонду і належне його використання, високий рівень обслуговування громадян, а також контролюють додержання громадянами правил користування жилими приміщеннями, утримання житлового будинку і придомової території. Також необхідно вказати і про роль об'єднання співвласників багатоквартирного житлового будинку в управлінні житловим фондом.

Щодо забезпечення схоронності житлового фонду, то необхідно наголосити, що державні і громадські органи, підприємства, установи, організації, службові особи зобов'язані дбати про схоронність житлового фонду та підвищення його благоустрою. Також Житловий кодекс України покладає обов'язки щодо схоронності житла на наймодавця, наймачів; визначає порядок експлуатації та проведення ремонту державного житлового фонду; планування капітального ремонту державного житлового фонду тощо.

Контрольні запитання та завдання

1. Розкрийте зміст поняття «жилі приміщення», їх види та складові частини.
2. Перелічіть, які законодавчі вимоги існують для житлових приміщень
3. Визначте поняття та види житлового фонду. Дайте коротку характеристику кожному із видів.
4. Здійсніть характеристику загальних засад управління житловим фондом.
5. Перелічіть органи, на які покладено функції з державного контролю за експлуатацією та схоронністю житлового фонду.
6. З'ясуйте місце та роль житлово-експлуатаційних організацій.

Тема 1.3. Договір найму жилого приміщення

Насамперед зверніть увагу на те, що загальні положення про договори найму житлових приміщень регулюються положеннями Цивільного кодексу України та низкою статей Житлового кодексу України.

Договір оренди житла – це договір, яким визначається порядок передачі житлового приміщення (будинку, квартири) у тимчасове користування, на певний строк, за чітко визначену плату. Розкрийте зміст поняття договору оренди житла, предмет договору, ознаки договору оренди, форму. Акцентуйте увагу, коли такий договір варто укладати у простій письмовій формі, а коли із нотаріальним посвідченням. При цьому мають бути враховані положення Закону України «Про нотаріат» та наказу Міністерства юстиції України від 22 лютого 2012 року № 296/5 «Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України». Також укажіть хто може бути сторонами такого договору, перелічіть основні права й обов'язки наймодавця (орендодавця) та наймача (орендаря), порядок укладення, зміни та припинення такого договору, а також зазначте про форму, розмір і періодичність внесення орендної

плати, порядок оподаткування доходів, отриманих від оренди житлового приміщення (відповідно до Податкового кодексу України). Особливу увагу зверніть на договір оренди житла з викупом, а саме: зазначте його особливості у порівнянні із класичним договором оренди.

Під час розгляду питання про договір суборенди житлового приміщення насамперед зверніть увагу, що договір суборенди є додатковим договором по відношенню до договору оренди та передбачає передачу орендарем житла, який він орендував (найняв), у користування чи володіння іншій особі. У результаті укладення такого договору є орендодавець (за основним договором), орендар, який водночас виступає і суборендодавцем і суборендар, який наділений статусом орендаря по відношенню до суборендодавця.

Доцільно навести приклади випадків, коли майно може передаватися в суборенду, розкрити специфіку договору суборенди, порядок укладення, взаємовідносини між усіма суб'єктами договірних відносин і наголосити на таких моментах: як оформити згоду орендодавця передати приміщення в суборенду; що орендарю дозволено та заборонено під час укладення договору суборенди; права й обов'язки суборендаря; коротко розкрити питання оподаткування суборенди.

Порядок користування жилими приміщеннями в будинках державного та громадського житлового фонду регулюється Главою 2 Житлового кодексу України. Договір найму житлового приміщення можна визначити як правочин, за яким наймодавець надає в користування наймачу і членам його сім'ї придатне для постійного проживання жиле приміщення у державному та комунальному житловому фонді, як правило, у вигляді окремої квартири, у межах норми жиллої площі або зберігає за наймачем право проживання за договором найму в жиллому приміщенні незалежно від його площі, а наймач зобов'язується використовувати це жиле приміщення за призначенням, своєчасно вносити плату за користування ним і за комунальні послуги.

Перелічіть ознаки такого договору, його предмет, форму, сторони, їх права й обов'язки, орендну плату, випадки

безоплатного надання житла для користування. Розкрити: 1) зміст права на збереження жилого приміщення за тимчасово відсутніми громадянами; 2) порядок визнання особи такою, що втратила право на користування жилим приміщенням; 3) зміст поняття «бронювання житлового приміщення» та порядок такого бронювання.

Зверніть увагу, що типовий договір найму житла в будинках державного та комунального житлового фонду було затверджено постановою Кабінету Міністрів України № 939 від 22 червня 1998 року «Про вдосконалення системи державного регулювання розміру квартирної плати та плати за утримання будинків і прибудинкових територій». Згодом вказана постанова втратила чинність на підставі постанови Кабінету Міністрів України № 560 від 12 липня 2005 року «Про затвердження Порядку формування тарифів на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій і типового договору про надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій». Тож і постанова № 560 втратила чинність у зв'язку з прийняттям Кабінетом Міністрів України постанови № 529 від 20 червня 2009 року «Про затвердження Типового договору про надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій». А станом на сьогодні чинна постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил надання послуги з управління багатоквартирним будинком та Типового договору про надання послуги з управління багатоквартирним будинком» від 5 вересня 2018 р. № 712.

Під час розгляду питання про договір найму соціального житла опрацюйте Закон України «Про житловий фонд соціального призначення». Зверніть увагу, що договір найму соціального житла є підставою для заселення житла із житлового фонду соціального призначення. Він укладається між органом місцевого самоврядування або уповноваженим ним органом і наймачем або уповноваженою ним особою. З'ясуйте предмет такого договору, порядок укладення, зазначте необхідність урахування законних інтересів громадян при наданні жилих приміщень за договором найму соціального

житла; права й обов'язки наймодавця, наймача. Ознайомтеся із постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання реалізації Закону України «Про житловий фонд соціального призначення» від 23 липня 2008 року № 682, якою затверджено: 1) Порядок взяття громадян на соціальний квартирний облік, їх перебування на такому обліку та зняття з нього; 2) Порядок врахування вартості майна, що перебуває у власності громадянина та членів його сім'ї; 3) Порядок визначення величини опосередкованої вартості наймання (оренди) житла в населеному пункті; 4) Порядок проведення щорічного моніторингу доходів громадян, які перебувають на соціальному квартирному обліку, та членів їх сімей, а також доходів наймачів соціального житла і членів їх сімей, що проживають разом з ними; 5) Порядок надання соціального житла, а також урахування площі житла, що перебуває у власності громадянина, якому надається квартира або садибний (одноквартирний) житловий будинок з житлового фонду соціального призначення.

Контрольні запитання та завдання

1. З'ясуйте поняття договору найму жилих приміщень і дайте йому загальну характеристику.
2. Перелічіть істотні умови, сторони, порядок укладення, зміни та припинення договору найму житла.
3. У чому полягають особливості договору суборенди житлового приміщення у порівнянні із договором оренди?
4. Розкрийте особливості та порядок укладення договору найму жилого приміщення в будинках державного та громадського фонду
5. Який порядок укладення договору найму соціального житла?

Тема 1.4. Користування службовими та спеціальними приміщеннями

Розглядаючи питання про службові жилі приміщення, опрацюйте постанову Ради Міністрів Української РСР від 4 лютого 1988 р. № 37 «Про службові жилі приміщення», відповідно до якої службові жилі приміщення призначаються для заселення громадянами, які у зв'язку з характером їх трудових відносин повинні проживати за місцем роботи або поблизу від нього. Визначте умови та порядок надання службових житлових приміщень; умови та підстави виселення з службових приміщень, відповідно до статей 124-126 Житлового Кодексу України.

Зверніть увагу, що порядок надання народним депутатам України службових жилих приміщень і користування ними, затверджений постановою Верховної Ради України «Про затвердження Положення про порядок надання народним депутатам України службових жилих приміщень і користування ними» від 11 липня 1995 року № 286/95-ВР.

Зверніть увагу на те, що громадяни мають право здійснити приватизацію службових приміщень відповідно до Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду».

Порядок користування гуртожитками, порядок їх надання визначається Главою 4 Житлового кодексу України, Законом України «Про забезпечення реалізації житлових прав мешканців гуртожитків», Примірним положенням про користування гуртожитками, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 20 червня 2018 року № 498; Інструкцією з організації забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України та членів їх сімей жилими приміщеннями, затвердженої наказом Міністерства оборони України від 31 липня 2018 року № 380; наказом Міністерства внутрішніх справ України від 05 червня 2023 року № 460 «Про затвердження Положення про користування гуртожитками Міністерства внутрішніх справ України» тощо.

Майте на увазі, що законодавчого визначення поняття «гуртожиток» не існує. Тож необхідно з'ясувати порядок реалізації громадянами свого права на проживання в гуртожитках як складової частини змісту конституційного права на житло, при цьому визначити коло осіб, на яких не поширюється право на отримання житла в гуртожитках. Окремо наголосіть на порядку надання житлової площі у студентських гуртожитках; підстави та порядок виселення з гуртожитків.

Під час розгляду питання про маневровий житловий фонд, потрібно зазначити, що це житловий фонд, призначений для тимчасового проживання громадян на час проведення реконструкції житла застарілого житлового фонду. Зверніть увагу, що найчастіше житлові приміщення надаються для тимчасового проживання таким категоріям осіб: а) громадянам, у квартирах /будинках/, яких необхідно проводити капітальний ремонт, який неможливо розпочати без попереднього відселення в інше помешкання; б) громадянам, квартири /будинки/ яких визнані аварійними; в) громадянам, квартири /будинки/ яких постраждали внаслідок пожежі, стихійного лиха або інших ситуацій техногенного характеру; г) в інших невідкладних випадках. Тому необхідно зазначити порядок формування маневрового фонду, використання та надання житлових приміщень із нього.

Під час вивчення питання про будинки-інтернати для осіб з інвалідністю, похилого віку, ветеранів, геріатричні пансіонати ознайомтеся з положеннями Закону України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні», постанови Кабінету Міністрів України від 2 вересня 2020 року № 772 «Про затвердження Типового положення про будинок-інтернат для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю», постанови Кабінету Міністрів України від 01 червня 2020 року № 587 «Про організацію надання соціальних послуг», наказу Міністерства праці та соціальної політики України від 12 серпня 2011 року № 312 «Про затвердження Порядку влаштування бездомних осіб похилого

віку та інвалідів до стаціонарних соціально-медичних установ та інших закладів соціальної підтримки (догляду)», наказу Міністерства соціальної політики України від 16 листопада 2020 року № 769 «Про затвердження форм документів, необхідних для надання соціальних послуг».

Зауважте, що будинок-інтернат для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю є стаціонарним інтернатним закладом соціального захисту, що утворюється для цілодобового проживання (перебування) та догляду за громадянами похилого віку та особами, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового, медичного обслуговування, соціальних послуг і комплексу реабілітаційних заходів.

Тож потрібно визначити коло осіб, які можуть бути прийняті до будинку інтернату, порядок оплати вартості проживання, виселення тощо.

Під час вивчення питання про спеціальний житловий фонд для внутрішньо переміщених осіб опрацюйте положення Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», постанови Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2022 року № 495 «Про затвердження Порядку формування фондів житла, призначеного для тимчасового проживання, обліку та надання такого житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб», наказу Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 14 травня 2004 року № 98 «Про затвердження форм щодо житлових приміщень з фондів житла для тимчасового проживання» тощо.

Зверніть увагу на порядок узяття на облік внутрішньо переміщених осіб, які потребують надання житлового приміщення з фондів житла для тимчасового проживання; підстави відмови чи зняття з обліку; порядок надання житла; видачу ордера на вселення; термін користування таким житлом; правила користування житловими приміщеннями; перелік підстав для дострокового припинення надання житлового приміщення.

Контрольні запитання та завдання

1. Розкрийте зміст поняття «службові приміщення» та його ознаки.
2. Які підстави та порядок надання службових приміщень?
3. Визначте поняття, види, порядок надання, користування гуртожитками.
4. Дайте визначення маневрового фонду та його місце в системі житлового фонду.
5. З'ясуйте поняття та порядок прийняття осіб до будинків-інтернатів для осіб з інвалідністю, одиноких престарілих, гериатричних пансіонатів.
6. Який порядок надання тимчасового житла для внутрішньо переміщених осіб?

Тема 1.5. Житлові та житлово-будівельні кооперативи

Насамперед урахуйте, що житлово-будівельні кооперативи (ЖБК) почали утворюватися в Україні ще в радянський період для придбання або будівництва багатоквартирного будинку та наступної його експлуатації. До моменту викупу квартир членами ЖБК увесь будинок належав на праві власності кооперативу, а квартири як окремі об'єкти права власності взагалі не виділялися.

На сьогодні ЖБК створюються та діють на підставі норм Закону України «Про кооперацію» та з урахуванням норм Житлового кодексу України, Цивільного кодексу України, Земельного кодексу України.

ЖБК застосовується винятково в житловому будівництві багатоквартирних будинків, включаючи будівництво одно-, двоквартирних будинків садибного типу, так званих таунхаусів.

Відповідно до статті 2 Закону України «Про кооперацію», кооперативом є юридична особа, створена фізичними та/або юридичними особами, які добровільно об'єдналися на основі членства для ведення спільної господарської та іншої діяльності

з метою задоволення своїх економічних, соціальних та інших потреб на засадах самоврядування. Наголосимо, що ЖБК – це некомерційна юридична особа.

Під час розгляду цієї теми потрібно опрацювати положення Глави 5 Житлового кодексу України, а також постанови Ради Міністрів УРСР від 30 квітня 1985 р. № 186 «Про затвердження Примірного статуту житлово-будівельного кооперативу», постанови Кабінету Міністрів України «Про дальший розвиток житлово-будівельної (житлової) кооперації» № 593 від 20 жовтня 1992 року.

Розкриваючи питання про порядок організації ЖБК, зверніть увагу, що останній організуються при виконавчих органах місцевих рад, підприємствах, установах і організаціях на підставі списку бажаючих осіб вступити до кооперативу. Згадайте, що ЖБК діє на підставі статуту, зазначити про загальні збори, правління та ревізійну комісію ЖБК.

Фінансування будівництва здійснюється за рахунок коштів, що вносяться членами (асоційованими членами). Члени (асоційовані члени) ЖБК сплачують такі внески: вступний внесок, пай, додатковий пай, цільові внески.

Процедура реєстрації ЖБК здійснюється відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань».

Громадяни приймаються до членів ЖБК після досягнення ними 18-річного віку, які постійно проживають у даному населеному пункті та перебувають на обліку бажаючих вступити до ЖБК і внесені до єдиного державного реєстру громадян, що потребують поліпшення житлових умов або користуються правом позачергового прийому до членів кооперативу. На облік бажаючих вступити до житлово-будівельного кооперативу беруться громадяни, які постійно проживають у даному населеному пункті (якщо інше не встановлене законодавством України) і потребують поліпшення житлових умов. Також потрібно зазначити, хто має право бути прийнятим до ЖБК у першу, другу чергу тощо, а хто приймається позачергово.

Також ознайомтеся з змістом постанови Ради міністрів УРСР і Укрпрофради «Про затвердження Правил обліку громадян, які бажають вступити до житлово-будівельного кооперативу» № 228 від 5 червня 1985 року. Перелічити основні права та обов'язки членів ЖБК. Розкрийте зміст права на обмін жилого приміщення, надання приміщення у найм; права членів сім'ї члена ЖБК користуватися житловим приміщенням; права на поділ жилого приміщення тощо. До основних обов'язків членів ЖБК варто віднести: виконання вимог статуту ЖБК і рішення загальних зборів членів кооперативу; внесення у встановлений строк вступних і пайових внесків; використання жилого приміщення відповідно до його призначення; забезпечення його схоронності; проведення за свій рахунок поточного ремонту жилого приміщення, а в разі вибуття з кооперативу з звільненням приміщення – здати його у належному стані тощо.

Зверніть увагу, що підстави для виключення членів ЖБК визначені у статті 147 Житлового Кодексу України, проте рішення про виключення може оскаржуватися в судовому порядку. У випадку виселення членів з будинку ЖБК, вони втрачають право користуватися квартирою у цьому будинку.

Контрольні запитання та завдання

1. Якими нормативними актами регулюється правовий статус житлово-будівельних кооперативів?
2. Розкрийте зміст поняття «житлово-будівельний кооператив».
3. Визначте порядок створення житлово-будівельних кооперативів: установчі документи, членські внески, вимоги до членів, органи управління.
4. Перелічіть основні права й обов'язки членів житлово-будівельного кооперативу та членів їх сімей.
5. Які підстави для виключення із житлово-будівельного кооперативу?

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Об'єкти житлового права, передача їх у власність і відповідальність за порушення житлового права

Тема 2.1. Реалізація права на отримання житла шляхом переходу його у власність

Насамперед зазначте, що до загальних підстав набуття громадянами жилих приміщень у власність належать: приватизація житлових приміщень державного та громадського фондів; житлове будівництво; участь у житлово-будівельних кооперативах; набуття права власності на житло за цивільно-правовими договорами, такими як: купівля-продаж, дарування, обмін, довічне утримання, у порядку спадкування тощо.

Розглядаючи питання про приватизацію державного житлового фонду, зверніть увагу, що, відповідно до Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду», приватизація державного житлового фонду – це відчуження квартир (будинків), житлових приміщень у гуртожитках, призначених для проживання сімей та одиноких осіб, кімнат у квартирах та одноквартирних будинках, де мешкають два і більше наймачів, та належних до них господарських споруд і приміщень (підвалів, сараїв і т. ін.) державного житлового фонду на користь громадян України. У порядку приватизації можна набути право приватної власності на квартири багатоквартирних будинків; одноквартирні будинки; житлові приміщення в гуртожитках (кімнати, житлові блоки, секції); кімнати в квартирах та одноквартирних будинках, де проживають двоє і більше наймачів, які використовуються громадянами на умовах найму.

Під час розгляду цього питання опрацюйте положення таких нормативних актів: Цивільного кодексу України; Житлового кодексу України; постанови Кабінету Міністрів України від 27 квітня 1994 року № 248 «Про індексацію номінальної вартості житлових чеків»; наказу Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 16 грудня 2009 року № 396 «Про затвердження Положення про

порядок передачі квартир (будинків), жилих приміщень у гуртожитках у власність громадян»; листа Державної реєстраційної служби України від 14 січня 2013 року № 08-06-15-13 «Щодо питань, пов'язаних з видачею свідоцтв про право власності наймачам житлових приміщень у державному та комунальному житловому фонді»; рішення Конституційного Суду України від 10 червня 2010 року у справі № 1-38/2010 за конституційним зверненням громадянки Власової Ганни Іванівни щодо офіційного тлумачення положення пункту 5 статті 5 Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду» (справа про безоплатну приватизацію житла).

Важливо зазначити про існуючі норми приватизації та особливості приватизації із використанням житлових чеків. Оскільки порядок приватизації передбачає подання відповідного пакета документів, то потрібно орієнтуватися у його переліку. Процес приватизації завершується видачею свідоцтва про право власності та його реєстрацією у спеціальній реєстраційній книзі. Свідоцтво про право власності підлягає обов'язковій реєстрації в органі державної реєстрації прав. Окремо увагу зверніть на ті житлові приміщення, які не можуть бути приватизовані.

Під час розгляду питання про набуття права власності на житло за договором купівлі-продажу, опрацюйте положення з Цивільного кодексу України, Податкового кодексу України, Закону України «Про нотаріат», Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», наказу Міністерства юстиції України від 22.02.2012 № 296/5 «Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України».

З'ясуйте предмет договору, ознаки, перелік основних документів, необхідних для його укладення.

Що стосується договору міни, то його необхідно відрізнити від договору купівлі-продажу житла. Адже, відповідно до статті 715 Цивільного кодексу України, за договором міни (бартеру) кожна із сторін зобов'язується передати другій стороні у власність один товар в обмін на інший товар. Договором може бути встановлена доплата за товар більшої вартості, що обмінюється на товар меншої вартості.

Наголосіть на різниці між цивільно-правовим договором міни житла і договором обміну житла в контексті житлового права. Адже в контексті житлових відносин для обміну характерно те, що суб'єктом виступає не власник житла, а наймач; а об'єктом – житло (квартира, будинок) державного, комунального житлового фонду чи житлово-будівельного кооперативу. Суб'єктом правовідносин при міні виступає власник майна (квартири, будинку), а правовідносини, що при цьому виникають, регулюються нормами Цивільного кодексу України. Міна приватизованих жилих приміщень, квартир у житлових і житлово-будівельних кооперативах громадянами, що повністю сплатили свої пайові внески, іншого житла, що належить на праві власності, здійснюється на підставі цивільно-правових норм.

Предметом договору обміну жилих приміщень може бути окрема квартира або інше ізольоване жиле приміщення, що складається з однієї або кількох кімнат, одноквартирний жилий будинок. Зверніть увагу, що частина жилого приміщення, яка припадає на частку наймача або члена його сім'ї, у тому числі суміжна кімната або частина кімнати, не може становити предмет договору, хоча житлове законодавство допускає таку можливість, якщо учасники обміну є родичами.

Візьміть до уваги, що правила статті 80 Житлового кодексу України щодо примусового обміну жилого приміщення в судовому порядку в разі відсутності згоди між членами сім'ї не поширюються на обмін жилого приміщення, що належить їм на праві приватної власності. Вони регулюють тільки правовідносини між членами сім'ї наймача жилих приміщень у державному або комунальному житловому фонді.

Договір довічного утримання (догляду) – домовленість двох сторін, за якою одна сторона (відчужувач) передає у власність другій стороні (набувачеві) житловий будинок, квартиру або їх частину, інше нерухоме або рухоме майно, яке має значну цінність, взамін чого набувач зобов'язується забезпечувати відчужувача утриманням та (або) доглядом довічно.

За цим договором можна набути у власність житловий будинок, квартиру або їх частини. Студентам потрібно

зазначити у якій формі укладається такий договір, наголосити на моменті виникнення права власності на житло за договором, особливості укладення договору довічного утримання щодо житла, яке знаходиться у спільній сумісній власності, основні права та обов'язки сторін, порядок внесення змін, припинення договору.

Договір дарування – це домовленість, за якою одна сторона (дарувальник) передає або зобов'язується передати в майбутньому другій стороні (обдаровуваному) безоплатно майно (дарунок) у власність. Необхідно зазначити, що договір дарування житла укладається у письмовій формі з обов'язковим нотаріальним засвідченням. Відповідно до ст. 55 Закону України «Про нотаріат» посвідчення договорів про відчуження квартири, будинку та іншого нерухомого майна провадиться за місцезнаходженням вказаного майна. При нотаріальному посвідченні договорів про відчуження квартири, а також іншого нерухомого майна, що підлягає реєстрації, нотаріус вимагає подання документів, які підтверджують право власності на це майно, та, у передбачених законодавством випадках, документів, що підтверджують державну реєстрацію прав на це майно в осіб, які його відчужують. Потрібно зазначити інформацію про основний пакет документів, необхідний для укладення договору, особливості укладення договору щодо житла, яке перебуває у спільній сумісній власності, розірвання та окремі моменти оподаткування таких договорів.

Під час вивчення питання про договір оренди житла з викупом, насамперед, доцільно наголосити, що це особливий вид договору найму (оренди) житла. За договором оренди житла з викупом одна сторона – орендодавець передає другій стороні – фізичній особі (особі-орендарю) житло за плату на довготривалий (до 30 років) строк, після закінчення якого або достроково, за умови повної сплати орендних платежів, житло переходить у власність орендарю (частина 2 статті 8101 ЦК України).

Студентам потрібно зазначити хто виступає сторонами договору, що є предметом, які істотні умови, права та обов'язки сторін, форма договору та порядок його розірвання.

Контрольні запитання та завдання

1. Перелічіть загальні підстави набуття права власності громадянами на житло.
2. Який порядок приватизації державного житлового фонду?
3. У чому специфіка набуття права власності на житло на підставі договору купівлі-продажу?
4. Визначте порядок укладення договору міни житлових приміщень.
5. Які особливості набуття права власності на житло за договором довічного утримання?
6. Сформулюйте порядок укладення договору дарування житла.
7. Порівняйте договір оренди та договір оренди з викупом. Визначте особливості оренди житла з викупом.

Тема 2.2. Товариства власників житла (ОСББ)

При вивченні даної теми необхідно ознайомитися з положеннями таких нормативних актів: Закону України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку», Закону України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку», Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань», наказу Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 27 серпня 2003 року № 141 «Про затвердження Типового статуту об'єднання співвласників багатоквартирного будинку та Типового договору відносин власників житлових і нежитлових приміщень та управителя», наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 25 серпня 2015 року № 203 «Про затвердження форми протоколу зборів співвласників багатоквартирного будинку».

Насамперед зазначте, що об'єднання співвласників багатоквартирного будинку (далі ОСББ) – це юридична особа, створена власниками квартир та/або нежитлових приміщень багатоквартирного будинку для сприяння використанню їхнього власного майна та управління, утримання та використання спільного майна. Зверніть увагу, що перш за все ОСББ потрібне для того, щоб мешканці будинку могли разом керувати своєю спільною власністю. Варто також зазначити, що об'єднання може бути створено лише власниками квартир і нежитлових приміщень у багатоквартирному будинку.

Важливо визначити алгоритм створення ОСББ, який, як правило, передбачає такі етапи: надіслання повідомлення, проведення установчих зборів, обрання головуючого, секретаря і членів лічильної комісії строком на одні збори, обрання голови, членів правління, контрольно-ревізійної комісії, проведення загальних зборів. Державна реєстрація ОСББ відбувається відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань». До пакета документів, необхідних для реєстрації ОСББ, зокрема входять: протокол установчих зборів ОСББ, два примірники Статуту ОСББ, заповнена реєстраційна картка. Зауважте, що рішення про створення ОСББ може бути оскаржене з ряду підстав, які потрібно також перелічити.

Наголосіть, що всі рішення в ОСББ приймаються колегіально. Колегіальними органами ОСББ є загальні збори, правління. Загальні збори – головний колегіальний орган управління спільною власністю в ОСББ. Усі важливі рішення щодо утримання будинку та розпорядження нежилими приміщеннями в ньому приймаються на загальних зборах. На загальних зборах співвласники обирають правління, яке відповідає за нормальний стан будинку та якісне виконання робіт обслуговуючими організаціями.

Щоби правління не ухилилося від роботи і не зловживало своїм становищем, для нагляду за ним обирають контрольно-ревізійну комісію. Окрім загальних зборів, контрольно-ревізійної комісії, існують ще члени правління, голова правління, персонал ОСББ (електрик, прибиральниця, бухгалтер

тощо) та обслуговуючі організації (які здійснюють вивіз сміття, обслуговування ліфтів тощо).

Загальні збори можуть бути планові та позачергові. Планові проводяться не рідше, ніж раз на рік, а позачергові можуть бути оголошені будь-якої миті за ініціативою правління, контрольно-ревізійної комісії або ініціативної групи з не менш як трьох співвласників.

Під час розгляду питання про зарубіжне законодавство про об'єднання співвласників здійсніть порівняння норм національного законодавства із законодавством інших країн (за власним вибором), сформуйте власну думку щодо можливих шляхів удосконалення національного законодавства, його подальшого розвитку.

Контрольні запитання та завдання

1. Дайте визначення товариства власників житла та розкрийте його особливості, значення.
2. Які основні документи необхідні для створення ОСББ?
3. Визначте органи управління та контролю в ОСББ, порядок їх створення та діяльності.
4. Який порядок проведення загальних зборів ОСББ і голосування на них?
5. Проведіть порівняльно-правовий аналіз зарубіжного законодавства про ОСББ і національного.

Тема 2.3. Зміна та припинення житлових правовідносин

Вивчення даної теми передбачає опрацювання положень Житлового кодексу України, Цивільного кодексу України, постанови Пленуму Верховного Суду України від 12 квітня 1985 року № 2 «Про деякі питання, що виникли в практиці застосування судами Житлового кодексу України», постанови Пленуму Верховного Суду України від 22 грудня 1995 року № 20 «Про судову практику по справам за позовами про захист права приватної власності» тощо.

Зверніть увагу, що порядок користування житловими приміщеннями, які знаходяться у державній власності, визначається житловим законодавством та умовами договорів, на підставі яких дане майно передано у користування. А особливості користування житловими приміщеннями приватної власності – нормами цивільного законодавства. Візьміть до уваги особливості користування житловими приміщеннями, що знаходяться у спільній частковій чи спільній сумісній власності.

Під час розгляду питання про зміну та припинення житлових правовідносин зверніть увагу на юридичні факти та їх класифікацію. До основних підстав припинення житлових відносин варто віднести: стихійні лиха, смерть, закінчення строку, викуп житла, визнання його непридатним, знищення майна, виселення тощо.

Також наголосіть, що право власності є непорушним, ніхто не може бути протиправно позбавлений цього права чи обмежений у його здійсненні. Особа може бути позбавлена права власності або обмежена у його реалізації лише у випадках і в порядку, встановлених законом.

Але факт реєстрації проживання, або «прописка» не дають права власності на житло. Зняття з реєстрації особи або «виписка» – не означає, що вона втратила право користуватися житлом, припинення сімейних відносин з власником житлового приміщення не позбавляє права користування займаним приміщенням.

Виселення із житлового приміщення можливе лише за наявності підстав, визначених у законі. До найпоширеніших причини, через які громадяни позбавляються житла, належать: відсутність права на проживання; позбавлення права користування житлом; недобросовісна поведінка; борги за іпотекою; невідповідність житлового приміщення прийнятим стандартам.

Важливо, що українське законодавство передбачає як добровільне, так і примусове виселення із житла, в тому числі і виселення з наданням іншого приміщення.

Потрібно більш детально розкрити підстави та порядок виселення з наданням іншого житлового приміщення; виселення без надання жилого приміщення; виселення з іпотечного житла. Для цього необхідно проаналізувати зміст статей 109-117, 165, 169 Житлового кодексу України; зміст статей 114, 114–1, 117, 125, 132

Житлового кодексу України. Виселення з наданням іншого житлового приміщення може відбуватися тільки в судовому порядку.

Питання щодо виселення з службових приміщень регулюється постановою «Про службові жилі приміщення» від 4 лютого 1988 року № 37. Потрібно звернути увагу на те, що громадяни можуть бути виселені й у зв'язку з визнанням ордеру на житлове приміщення недійсним.

При проведенні капітального ремонту жилого будинку (квартири), що належить громадянину на праві приватної власності, коли ремонт не може бути проведено без виселення наймача, власник будинку (квартири) має право вимагати його виселення. При цьому, власник будинку (квартири) не зобов'язаний надавати наймачу на час ремонту інше жите приміщення. У разі відмовлення наймача звільнити жите приміщення власник будинку (квартири) може вимагати його виселення в судовому порядку.

Під час розгляду цієї теми також опрацюйте постанову Верховного Суду від 16 грудня 2020 року у справі № 182/7347/18 щодо вирішення темпоральних колізій між Житловим кодексом України та Цивільним кодексом України.

Контрольні запитання та завдання

1. У чому особливості користування житловими приміщеннями державної та приватної власності?
2. Перелічіть і дайте коротку характеристику основних підстав для зміни та припинення житлових відносин.
3. Сформулюйте підстави для виселення з житлових приміщень.
4. З'ясуйте особливості виселення із житлових приміщень із наданням іншого житла.
5. Які особливості виселення із житлових приміщень без надання іншого житла?
6. Який порядок виселення із житла у зв'язку із проведенням капітального ремонту?

Тема 2.4. Державні програми забезпечення громадян житлом

Під час розгляду цієї теми опрацюйте положення Конституції України, Житлового кодексу України, Закону України «Про житловий фонд соціального призначення», Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», Закону України «Про запобігання впливу світової фінансової кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва», постанови Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2018 року № 819 «Про деякі питання забезпечення громадян доступним житлом», постанови Кабінету Міністрів України від 19 березня 2008 року № 219 «Про встановлення тимчасових мінімальних норм забезпечення соціальним житлом», постанови Пленуму Верховного суду України від 18 квітня 1985 року № 2 «Про деякі питання, що виникли в практичному застосуванні житлового кодексу України».

Насамперед варто розкрити значення та зміст права на державну підтримку щодо забезпечення житлом. Визначте перелік осіб, які мають право на таку підтримку. Щодо видів державної підтримки, то вона може надаватися державою у такому вигляді: 1) 30 відсотків вартості будівництва (придбання) доступного житла та/або надання пільгового іпотечного житлового кредиту; 2) 50 відсотків вартості будівництва (придбання) доступного житла та/або пільгового іпотечного житлового кредиту для осіб, на яких поширюється дія пунктів 19 і 20 частини першої статті 6, пунктів 10-14 частини другої статті 7 та абзаців четвертого, шостого і восьмого пункту 1 статті 10 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»; 3) 50 відсотків вартості будівництва (придбання) доступного житла та/або пільгового іпотечного житлового кредиту для осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».

Важливо, що розмір державної підтримки розраховується виходячи з нормативної площі житла. Також варто зазначити пакет документів, необхідних для реалізації права на державну підтримку.

Станом на сьогодні однією із державних програм забезпечення житлом є програма «Надання пільгових іпотечних кредитів внутрішньо переміщеним особам», а Порядок пільгового іпотечного кредитування внутрішньо переміщених осіб за рахунок коштів гранту, наданих Кредитною установою для відбудови (KfW), затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28 квітня 2021 року № 451 «Питання надання пільгових іпотечних кредитів внутрішньо переміщеним особам за рахунок коштів гранту, наданих Кредитною установою для відбудови (KfW)».

Варто також згадати і про кредити для молоді. Порядок надання довгострокових пільгових кредитів для будівництва (реконструкції) та придбання житла молодим сім'ям та самотнім молодим громадянам за рахунок власних коштів (коштів статутного капіталу) Державної спеціалізованої фінансової установи «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву» врегульований постановою Кабінету Міністрів України від 11 травня 2011 року № 488 «Питання використання коштів, передбачених у державному бюджеті для збільшення статутного капіталу Державної спеціалізованої фінансової установи «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву» та Положенням про порядок надання довгострокових пільгових кредитів для будівництва (реконструкції) та придбання житла за рахунок власних коштів (коштів статутного капіталу) Державної спеціалізованої фінансової установи «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву».

Що стосується питання надання кредитів для внутрішньо переміщених осіб та учасників антитерористичної операції/учасників операції Об'єднаних сил, то порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання пільгового довгострокового державного кредиту внутрішньо переміщеним особам, учасникам проведення

антитерористичної операції (АТО) та/або учасникам проведення операції Об'єднаних сил (ООС) на придбання житла, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2019 р. № 980.

Під час розгляду питання про регіональні програми забезпечення житлом можна здійснити аналіз таких програм у рамках одного-двох регіонів чи комплексний аналіз існуючих регіональних програм за певними критеріями.

Контрольні запитання та завдання

1. Розкрийте зміст і значення права на державну підтримку щодо забезпечення житлом.
2. Перелічіть види державної підтримки.
3. Дайте стислу, але змістовну характеристику існуючих державних програм забезпечення житлом.
4. Проведіть порівняльно-правовий аналіз існуючих регіональних програм забезпечення житлом.

Тема 2.5. Відповідальність за порушення житлового законодавства

Під час вивчення цієї теми потрібно зазначити, що житлове правопорушення – це протиправне, винне діяння деліктоздатної особи, яка посягає на деякі охоронювані законом житлові правовідносини, за що законодавством передбачається кримінальна, адміністративна, дисциплінарна, цивільно-правова і матеріальна відповідальність.

Притягнення до відповідальності за порушення житлового законодавства здійснюється за такими принципами: 1) невідворотності відповідальності за порушення закону; індивідуалізації відповідальності (відповідальність настає з урахуванням суспільної небезпеки правопорушення і форми вини правопорушника); повного відшкодування шкоди (відновлення майнового становища потерпілого).

Опрацюйте положення Житлового кодексу України, Кримінального кодексу України, Цивільного кодексу України,

Кодексу України про адміністративні правопорушення і визначити за які види правопорушень передбачений той чи інший вид відповідальності.

Так, Главою 11 Кодексу України про адміністративні правопорушення передбачена адміністративна відповідальність за правопорушення в галузі житлових прав громадян, житлово-комунального господарства та благоустрою.

Кримінальним кодексом України встановлена відповідальність за порушення недоторканості житла (стаття 162); зловживання опікунськими правами (стаття 167); пошкодження релігійних споруд чи культових будинків (стаття 178); умисне знищення або пошкодження майна (стаття 194); необережне знищення або пошкодження майна (стаття 196); самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво (стаття 197-1).

Цивільно-правова відповідальність за порушення цивільного законодавства полягає в тому, що завдана шкода має бути відшкодована за загальними правилами цивільного законодавства, тобто відшкодування шкоди може полягати у виправленні, ремонті пошкодженого майна або в повному відшкодуванні збитків.

Також наголосіть на важливості захисту порушених житлових прав та інтересів. Останній може здійснюватися в позасудовому та судовому порядках. Позасудовий захист здійснюється державними органами, органами місцевого самоврядування та місцевими держадміністраціями, а також спеціально уповноваженими на те особами, наприклад нотаріусами. Самозахист відбувається за допомогою дій, які самостійно вчиняє особа, права якої порушені або можуть бути порушені.

З метою захисту порушених прав щодо володіння, користування, розпорядження житла можна звернутися до суду з позовами про: 1) усунення перешкод у користуванні житловим приміщенням; 2) виселення особи, яка не є власником житлового приміщення; 3) визнання особи такою, що втратила право користування житловим приміщенням; 4) визнання права користування житлом; 5) усунення перешкод у користуванні та розпорядженні власністю шляхом виселення.

Контрольні питання та завдання

1. Розкрийте зміст поняття «житлове правопорушення».
2. Які підстави та порядок притягнення до відповідальності за житлові правопорушення?
3. Яка кримінальна відповідальність за житлові правопорушення?
4. Яка адміністративно-правова відповідальність за житлові правопорушення?
5. Коли настає цивільна відповідальність за житлові правопорушення?
6. Поясніть різницю між судовим та позасудовим способами захисту порушених житлових прав.

ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ І РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові акти

1. Деякі заходи з формування фондів житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб : постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2022 р. № 495. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/495-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 02.12.2023).
2. Деякі питання декларування і реєстрації місця проживання та ведення реєстрів територіальних громад : постанова Кабінету Міністрів України від 07 лютого 2022 р. № 265. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 29.11.2023).
3. Деякі питання забезпечення громадян доступним житлом : постанова Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2018 р. № 819. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення: 25.11.2023).
4. Деякі питання реалізації Закону України «Про житловий фонд соціального призначення» : постанова Кабінету Міністрів України від 23 липня 2008 р. № 682. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/682-2008-%D0%BF#Text> (дата звернення: 26.11.2023).
5. Житловий кодекс України від 30 червня 1983 р. № 5464-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text> (дата звернення: 12.12.2023).
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07 грудня 1984 р. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 10.12.2023).
7. Конституція України від 28 червня 1996 р. Верховна Рада України. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр (дата звернення: 01.11.2017).

8. Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 10.12.2023).
9. Питання використання коштів, передбачених у державному бюджеті для збільшення статутного капіталу Державної спеціалізованої фінансової установи «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву» : постанова Кабінету Міністрів України від 11 травня 2011 р. № 488. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/488-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 03.12.2023).
10. Питання забезпечення житлом окремих категорій громадян, які відповідно до законодавства потребують поліпшення житлових умов : постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2009 р. № 832. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/832-2009-%D0%BF#Text> (дата звернення: 24.11.2023).
11. Питання надання пільгових іпотечних кредитів внутрішньо переміщеним особам за рахунок коштів гранту, наданих Кредитною установою для відбудови (KfW) : постанова Кабінету Міністрів України від 28 квітня 2021 р. № 451. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/451-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 05.12.2023).
12. Питання прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів: постанова Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 р. № 461. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/461-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 12.11.2023).
13. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 24.11.2023).
14. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України : наказ Міністерства юстиції України від 22 лютого 2012 р. № 296/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12#Text> (дата звернення: 13.11.2023).

15. Постанова Верховного Суду від 16 грудня 2020 р. у справі № 182/7347/18. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/93793226> (дата звернення: 28.11.2023).
16. Правила утримання жилих будинків та прибудинкових територій : наказ Держжитлокомунгоспу України від 17 травня 2005 р. № 76. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0927-05#Text> (дата звернення: 13.11.2023).
17. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3477-IV. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15> (дата звернення: 01.02.2020).
18. Про встановлення тимчасових мінімальних норм забезпечення соціальним житлом : постанова Кабінету Міністрів України від 19 березня 2008 р. № 219. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/219-2008-%D0%BF#Text> (дата звернення: 30.11.2023).
19. Про дальший розвиток житлово-будівельної (житлової) кооперації : постанова Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 1992 р. № 593. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/593-92-%D0%BF#Text> (дата звернення: 04.12.2023).
20. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень : Закон України від 01 липня 2004 р. № 1952-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#Text> (дата звернення: 30.11.2023).
21. Про деякі питання забезпечення громадян доступним житлом : постанова Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2018 р. № 819. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення: 29.11.2023).
22. Про деякі питання, що виникли в практиці застосування судами Житлового кодексу України : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 12 квітня 1985 р. № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-85#Text> (дата звернення: 03.12.2023).
23. Про Єдиний державний реєстр громадян, які потребують поліпшення житлових умов: постанова Кабінету Міністрів

- України від 11 березня 2011 р. № 238. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/238-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.12.2023).
24. Про житловий фонд соціального призначення. Закон України від 12 січня 2006 р. № 3334-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3334-15#Text> (дата звернення: 09.11.2023).
25. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20 жовтня 2014 р. № 1706-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text> (дата звернення: 04.12.2023).
26. Про забезпечення реалізації житлових прав мешканців гуртожитків : Закон України від 04 вересня 2008 р. № 500-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/500-17#Text> (дата звернення: 17.11.2023).
27. Про запобігання впливу світової фінансової кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва : Закон України від 25 грудня 2008 р. № 800-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-17#Text> (дата звернення: 24.11.2023).
28. Про затвердження ДБН В.2.2-15:2019 «Житлові будинки. Основні положення : наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 26 березня 2019 р. № 87. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0087858-19#Text> (дата звернення: 12.12.2023).
29. Про затвердження Інструкції з організації забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України та членів їх сімей жилими приміщеннями : наказ Міністерства оборони України від 31 липня 2018 р. № 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1020-18#Text> (дата звернення: 28.11.2023).
30. Про затвердження Положення про користування гуртожитками Міністерства внутрішніх справ України : наказ

Міністерства внутрішніх справ України від 05 червня 2023 р. № 460. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1032-23#Text> (дата звернення: 18.11.2023).

31. Про затвердження Положення про порядок надання народним депутатам України службових жилих приміщень і користування ними : постанова Верховної Ради України від 11 липня 1995 р. № 286/95ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286/95%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 25.11.2023)
32. Про затвердження Положення про порядок надання службових жилих приміщень і користування ними в Державній податковій службі України та її територіальних органах : наказ Міністерства фінансів України від 10 червня 2021 р. № 338. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1314-21#Text> (дата звернення: 29.11.2023).
33. Про затвердження Положення про порядок передачі квартир (будинків), жилих приміщень у гуртожитках у власність громадян : наказ Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 16 грудня 2009 р. № 396. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0109-10#Text> (дата звернення: 01.12.2023).
34. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання пільгового довгострокового державного кредиту внутрішньо переміщеним особам, учасникам проведення антитерористичної операції (АТО) та/або учасникам проведення операції Об'єднаних сил (ООС) на придбання житла : постанова Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2019 р. № 980. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 29.11.2023).
35. Про затвердження Порядку влаштування бездомних осіб похилого віку та інвалідів до стаціонарних соціально-медичних установ та інших закладів соціальної підтримки (догляду) : наказ Міністерства праці та соціальної політики України від 12 серпня 2011 р. № 312. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1031-11#Text> (дата звернення: 12.11.2023).

36. Про затвердження Порядку оренди житла з викупом : постанова Кабінету Міністрів України від 25 березня 2009 р. № 274. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/274-2009-%D0%BF#Text> (дата звернення: 25.11.2023).
37. Про затвердження Порядку розрахунку плати за соціальне житло : постанова Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2007 р. № 155. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155-2007-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.11.2023).
38. Про затвердження Порядку формування фондів житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб і Порядку надання в тимчасове користування житлових приміщень з фондів житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб : постанова Кабінету Міністрів України від 26 червня 2019 р. № 582. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/582-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 01.12.2023).
39. Про затвердження Правил надання послуги з управління багатоквартирним будинком та Типового договору про надання послуги з управління багатоквартирним будинком : постанова Кабінету Міністрів України від 5 вересня 2018 р. № 712. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/712-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення: 01.12.2023).
40. Про затвердження Правил обліку громадян, які бажають вступити до житлово-будівельного кооперативу : постанова Ради Міністрів Української РСР і Української Республіканської Ради професійних спілок від 5 червня 1985 р. № 228. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-85-%D0%BF#Text> (дата звернення: 06.12.2023).
41. Про затвердження Правил обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, і надання їм жилих приміщень в Українській РСР : постанова Ради Міністрів УРСР від 11 грудня 1984 р. № 470. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/470-84-%D0%BF#Text> (дата звернення: 11.11.2023).

42. Про затвердження Примірного положення про користування гуртожитками : постанова Кабінету Міністрів України від 20 червня 2018 р. № 498. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/498-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення: 02.12.2023).
43. Про затвердження Примірного статуту житлово-будівельного кооперативу : постанова Ради Міністрів УРСР від 30 квітня 1985 р. № 186. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/186-85-%D0%BF#Text> (дата звернення: 02.12.2023).
44. Про затвердження Типового положення про будинок-інтернат для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю : постанова Кабінету Міністрів України від 2 вересня 2020 р. № 772. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.11.2023).
45. Про затвердження Типового статуту об'єднання співвласників багатоквартирного будинку та Типового договору відносин власників житлових і нежитлових приміщень та управителя : наказ Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 27 серпня 2003 р. № 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1155-03#Text> (дата звернення: 01.12.2023).
46. Про затвердження форм щодо житлових приміщень з фондів житла для тимчасового проживання : наказ Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 14 травня 2004 р. № 98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0688-04#Text> (дата звернення: 10.12.2023).
47. Про затвердження форми протоколу зборів співвласників багатоквартирного будинку : наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 25 серпня 2015 р. № 203. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1083-15#Text> (дата звернення: 24.11.2023).

48. Про індексацію номінальної вартості житлових чеків : постанова Кабінету Міністрів України від 27 квітня 1994 р. № 248. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/248-94-%D0%BF#Text> (дата звернення: 08.12.2023).
49. Про кооперацію : Закон України від 10 липня 2003 р. № 1087-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1087-15#Text> (дата звернення: 05.12.2023).
50. Про нотаріат : Закон України від 02 вересня 1993 р. № 3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text> (дата звернення: 29.11.2023).
51. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку : Закон України від 29 листопада 2001 р. № 2866-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-14#Text> (дата звернення: 01.12.2023).
52. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні : Закон України від 16 грудня 1993 р. № 3721XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3721-12#Text> (дата звернення: 10.11.2023).
53. Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку : Закон України від 14 травня 2015 р. № 417-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/417-19#Text> (дата звернення: 02.12.2023).
54. Про порядок обстеження стану жилих будинків з метою встановлення їх відповідності санітарним та технічним вимогам та визнання жилих будинків і жилих приміщень непридатними для проживання: постанова Ради Міністрів Української РСР від 26 квітня 1984 р. № 189. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/189-84-%D0%BF#Text> (дата звернення: 11.11.2023).
55. Про практику застосування судами законодавства про житлово-будівельні кооперативи : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 18 вересня 1987 р. № 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-87#Text> (дата звернення: 03.12.2023).

56. Про приватизацію державного житлового фонду : Закон України від 19 червня 1992 р. № 2482XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/248212#Text> (дата звернення: 12.11.2023).
57. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні : Закон України від 11 грудня 2003 р. № 1382-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/138215#Text> (дата звернення: 01.12.2023).
58. Про службові жилі приміщення : постанова Ради Міністрів УРСР від 4 лютого 1988 р. № 37. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/37-88-%D0%BF#Text> (дата звернення: 01.12.2023).
59. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту : Закон України від 22 жовтня 1993 р. № 3551-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text> (дата звернення: 05.12.2023).
60. Про судову практику по справам за позовами про захист права приватної власності : постанова Пленуму Верховного Суду України від 22 грудня 1995 р. № 20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0020700-95#Text> (дата звернення: 26.11.2023).
61. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> (дата звернення: 10.12.2023).
62. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 12.12.2023).
63. Щодо питань, пов'язаних з видачею свідоцтв про право власності наймачам житлових приміщень у державному та комунальному житловому фонді : лист Державної реєстраційної служби України від 14 січня 2013 р. № 08-06-1513. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/128097__128097 (дата звернення: 01.12.2023).

Міжнародно-правові акти

1. Декларація прав дитини: прийнята резолюцією 1386 (XIV) Генеральної Асамблеї ООН від 20 листопада 1959 р. *База даних «Законодавство України»*. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_384 (дата звернення: 01.12.2020).
2. Європейська соціальна хартія від 3 травня 1996 р. *База даних «Законодавство України»*. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_062 (дата звернення: 08.11.2020).
3. Загальна декларація прав людини: прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р. *База даних «Законодавство України»*. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 09.11.2023).
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 р. *База даних «Законодавство України»*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 27.01.2020).
5. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) від 04 листопада 1950 року. *База даних «Законодавство України»*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 11.12.2023).
6. Конвенція про основні цілі та норми соціальної політики № 117 від 22 червня 1962 р. *База даних «Законодавство України»*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_016 (дата звернення: 12.11.2020).
7. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 р. *База даних «Законодавство України»*. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_02 (дата звернення: 01.11.2020).
8. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16 грудня 1966 р. *База даних «Законодавство України»*. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_042 (дата звернення: 01.11.2023).

Рішення Конституційного Суду України

1. Рішення Конституційного Суду України від 10 червня 2010 року у справі № 1-38/2010 за конституційним зверненням громадянки Власової Ганни Іванівни щодо офіційного тлумачення положення пункту 5 статті 5 Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду» (справа про безоплатну приватизацію житла). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-10#Text> (дата звернення: 08.12.2023).
2. Рішення Конституційного Суду України (Другий сенат) від 20 жовтня 2021 року № 7-р(П)/2021у справі за конституційною скаргою Приватного акціонерного товариства «Чернігівоблбуд». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-21#Text> (дата звернення: 01.12.2023).
3. Рішення Конституційного Суду України (Велика палата) у справі за конституційним поданням 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини другої статті 135 Житлового кодексу Української РСР від 20 грудня 2019 року № 12-р/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-19#Text> (дата звернення: 01.12.2023).
4. Рішення Конституційного Суду України (Велика палата) у справі за конституційним поданням 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини другої статті 135 Житлового кодексу Української РСР від 20 грудня 2019 року № 12-р/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-19#Text> (дата звернення: 01.12.2023).
5. Рішення Конституційного Суду України від 22 червня 2022 року № 5-р(П)/2022 у справі за конституційною скаргою Абрамовича Олексія Володимировича щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 2 частини другої статті 40 Житлового кодексу України (щодо дискримінації у реалізації права на житло). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-0-22#Text> (дата звернення: 01.12.2023).

Практика Європейського суду з прав людини

1. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Чорненко проти України» від 14 січня 2021 року. (Заява № 59660/09). URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-208429%22%5D%7D> (дата звернення: 01.12.2023).
2. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Панова та інші проти України» від 08 липня 2021 року. Заява № 28519/10. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-211612%22%5D%7D> (дата звернення: 01.12.2023).
3. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Zhuravleva v. Ukraine» від 31 січня 2019 року. Заява № 45526/08). URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-189591%22%5D%7D> (дата звернення: 02.12.2023).
4. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Case of Kasmi v. Albania» від 23 червня 2023 року. Заява № 1175/06). URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-203153%22%5D%7D> (дата звернення: 02.12.2023).
5. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Левчук проти України» від 03 вересня 2020 року. Заява № 17496/19). URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22appid%22:%5B%2217496/19%22%5D,%22itemid%22:%5B%22001-203931%22%5D%7D> (дата звернення: 03.12.2023).
6. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Kochkina and Kochkin against Ukraine» від 09 грудня 2023 року. Заява № 46311/08. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22appid%22:%5B%2246311/08%22%5D,%22itemid%22:%5B%22001-139971%22%5D%7D> (дата звернення: 02.12.2023).
7. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Braylovska v. Ukraine» від 06 червня 2029 року. Заява № 14031/09. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-193471%22%5D%7D> (дата звернення: 02.12.2023).
8. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Сафонов і Сафонова проти України» від 18 червня 2020 року. Заява № 24391/10. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-203004%22%5D%7D> (дата звернення: 03.12.2023).

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Аврамова О. Є. Теоретичні засади приватно-правового регулювання житлових відносин в Україні: монографія. Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 426 с.
2. Житлове право України: навчальний посібник. URL: http://megalib.com.ua/book/93_Jitlove_pravo_Ykraini.html (дата звернення 27.082019).
3. Журавльов Д.В. Науково-практичний коментар Житлового кодексу України: посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 304 с.
4. Ткачук О.М. Житлове законодавство України: постатейний покажчик правових позицій Верховного Суду України. Харків: Право, 2017. 104 с.

Додаткова

1. Mahdych V. The Formation of the Legislation of Ukraine on the Right of Common Joint Property in Apartment Houses. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2018. Вип. 2. Т. 16. С. 198-210.
2. Savchenko, A. S. Захист володіння в аспекті виселення із займаного житла в гуртожитку. *Вісник Одеського національного університету. Правознавство*. 2019. Том 24. № 1 (34). С. 71-84.
3. Аврамова О. Є. Виселення з житла. *Проблеми цивільного права та процесу: тези доп. учасників наук.-практ. конф., присвяч. світлій пам'яті О.А. Пушкіна, (м. Харків, 24 трав. 2019 р.)*/МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; Харків. обл. осередок Всеукр. громад. організації «Асоц. цивілістів України».-Харків: ХНУВС, 2019. С. 118-122.
4. Аврамова О. Є. Теоретичні засади приватно-правового регулювання житлових відносин в Україні: монографія. Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 426 с.

5. Аврамова О. Формування житлових правовідносин. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 11. С. 5-12.
6. Аврамова О. Формування житлових правовідносин. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 11. С. 5-12.
7. Адаховська Н. С. Охорона житлових прав неповнолітніх. *Часопис цивілістики*. 2017. Вип. 22. С. 41-45.
8. Василенко М. Є. Сутність і особливості житлових правовідносин. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2023. № 3 (102), ч. 2. С. 47-53.
9. Василенко М.Є. Функції житлового права в системі правових досліджень. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 6. С. 75-78.
10. Васильців Т. Г., Іванюк У. В., Беспалюк Х. М. Формування моделі управління змінами в сфері розвитку соціального житлового фонду України. *Академічні візії*. 2022. Випуск 15. С. 1-7.
11. Возняк Г. В., Коваль В. М. Бюджетна підтримка будівництва доступного житла для населення в умовах децентралізації. *Bulletin of Sumy National Agrarian University*. 2019. № 1 (79). С. 67-70.
12. Волкова А. О. Щодо питань житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб: огляд основних змін. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2021. № 42. С. 54-62.
13. Волошин І. П. Щодо проблеми соціального захисту малозабезпечених громадян соціальними гуртожитками в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 6. С. 122-127.
14. Вольський Р. О. Приватизація житла в Україні. *The 4 th International scientific and practical conference «Modern problems of science, education and society»*(June 19-21, 2023) SPC «Sci-conf. com. ua», Kyiv, Ukraine. 2023. 1281 p.. 2023.

15. Галянтич М.К. Систематизація договорів у житловому праві. *Актуальні проблеми приватного права: договір як правова форма регулювання приватних відносин* : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 95-й річниці з дня народження д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР В. П. Маслової (Харків, 17 лют. 2017 р.). – Харків : Право, 2017.С. 16-20.
16. Галянтич М.К. Теоретичні засади захисту житлових законних інтересів. *Часопис цивілістики*. 2017. Вип.27. С. 173-177.
17. Гетьман О., Майборода Я. Особливості надання послуг з управління гуртожитком як багатоквартирним будинком в контексті застосування чинного законодавства. *Scientific Collection «InterConf+»*. 2023. Вип. 36 (167). С. 78-84.
18. Глиняна К. М. Міжнародні стандарти охорони та захисту житлових прав та законних інтересів дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. *Юридичний вісник*. 2019/2. С. 44-48.
19. Гриняк А. Б. Гриняк О. Б. Договірні підстави виникнення права власності на житло. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2021. 28. № 1. С. 221-247.
20. Грущинська Н.І. Договір оренди житла. *Гармонізація законодавства України з правом Європейського Союзу: збірник тез науково-практичної інтернет – конференції (м.Хмельницький, 17 лютого 2020 р.)*. Хмельницький: Хмельницький національний університет, 2020.С. 29-34.
21. Дідовець, Ю. В. Щодо правового регулювання житлового забезпечення військовослужбовців. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Юридичні науки*. 2018. № 4. С. 31-36.
22. Заболотна Н.Я., Круковська Ю.-М.В. Порушення прав членів житлово-будівельного кооперативу : аналіз судової практики. *Право і суспільство*. 2019. № 5. С. 84-88.

23. Заїка Ю.О. Право на соціальне житло в умовах воєнного часу. С. 134-140. URL: <http://www.ppp-journal.kiev.ua/archive/2023/22/19.pdf> (дата звернення: 10.11.2023).
24. Здетовецька Н. О. Архітектура активного довголіття: сучасні моделі житла для людей похилого віку / Н. О. Здетовецька / Сучасні проблеми архітектури та містобудування : наук.-техн. зб. // Київ. нац. ун-т буд-ва і арх-ри ; відп. ред. В. В. Товбич. - Київ : КНУБА, 2020. - Вип. 57. С. 270 - 286.
25. Зіняк Л. В., Ахметханов М.М. Сучасний стан житлового забезпечення військовослужбовців: порівняльний аналіз. *Юрист України*. 2018. № 2. С. 49-55.
26. Івашова І. П. Особливості правового регулювання договору довічного утримання (догляду). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2017. № 26. С. 62-64.
27. Ілляшенко К., Ілляшенко Т., Товстуха О. Європейський досвід фінансування соціального житла як інструмент забезпечення сталого розвитку міст України. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*. 2021. № 1. С. 163-172.
28. Калюжна В. В. Об'єднання співвласників багатоквартирних будинків: призначення, особливості цивільно-правового статусу, цивільно-правове регулювання діяльності у світлі досвіду зарубіжних країн. *Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Право*. 2018. Т. 1 № Вип. 53. С. 93-96.
29. Калюжний В. В. Особливості цивільно-правового захисту житлових прав окремих категорій осіб. Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. Вип. 81 / редкол.: В. В. Завальнюк (голов. ред.) та ін. – Одеса : Гельветика, 2018. С. 64-71.
30. Кармаза, О. О. Договір найму житла та договір оренди житла: теорія та практика. *Приватне та публічне право*. 2017. № 1. С. 14-18.

31. Карпа І. С. Фінансування житла для внутрішньо переміщених осіб: доступність та можливості. *Економічний простір*. 2019. № 145. С. 69-83.
32. Карпенко Р.В., Вербицька К.В. Система забезпечення соціальним житлом в Україні: порівняльна характеристика з міжнародним досвідом. *Право і суспільство*. 2022. № 3. С. 109-114.
33. Кобець М. П. Проблемні питання забезпечення права на житло внутрішньо переміщених осіб під час реалізації державних житлових програм. *Наука і правоохорона діяльність*. 2018. № 1. С. 92-100.
34. Комнатний С. Законодавче врегулювання діяльності житлових кооперативів в Україні, міжнародна практика. *Наукові перспективи (Naukovi perspektivi)*. 2021. № 2 (8). С. 280-289.
35. Комнатний С. О. Деякі пропозиції до реформування державної житлової політики України у воєнний і повоєнний періоди. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2022. № 1(23). С. 78-84.
36. Комнатний С. Проблемні питання правового регулювання найму (оренди) житла державної і комунальної форм власності. *Наукові перспективи*. 2022. № 9 (27).
37. Коршун А. А. Право на житло внутрішньо переміщених осіб. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 3. С. 45-53.
38. Крилевець М. С. Захист прав осіб від незаконного виселення із службового житла. *Нове українське право*. 2021. № 4. С. 31-36.
39. Кучеренко О.Ю. Стратегії й результати державної житлової політики в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2019. Том 30 (69) № 3. С. 109-118.
40. Лавриненко, К. О., Лисенко І. В.. Договір найму житлового приміщення. 2023. С. 332-334. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/fb4d2d9e-3bc3-4338-91be-b9da130050c5/content> (дата звернення: 01.12.2023).

41. Лойко В. В., Маляр С. А. Маляр, Руденко М. В. Економіко-правові аспекти створення та функціонування об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ). *Економіка та держава*. 2020. № 5. С. 58-63.
42. Магдич В. П. Міжнародний досвід правового регулювання інституту здійснення права спільної сумісної власності співвласниками багатоквартирного будинку. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія «Юридичні науки»*. 2020. Том 31 (70). № 3. С. 74 - 79.
43. Магдич В. П. Об'єкти права спільної сумісної власності співвласників у багатоквартирному будинку. *Держава та регіони. Серія «Право»*. 2020. № 2. С. 45 - 48.
44. Малохліб О. Проблемні питання виникнення земельних правжитлово-будівельних кооперативів. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2017. № 23.1. С. 117-121.
45. Маріц Д. О., Грачова О. Особливості укладання договору купівлі-продажу нерухомого майна в умовах воєнного стану в Україні. *Вісник НТУУ"КПІ" Політологія. Соціологія. Право*. 2022. № 4 (56). С. 56-61.
46. Мартиненко В. О., Гордієнко В. П. Особливості державного регулювання механізмів розвитку об'єднання співвласників багатоквартирного будинку. *Економіка та суспільство*. 2017. Вип. 10. С. 541-546.
47. Марценко Н. Порівняльно-правова характеристика поняття житла у національному та міжнародному праві. *Актуальні проблеми правознавства*. 2018. Випуск 4 (16). С. 121-125.
48. Маршук Ю. С. Законність виселення боржника з іпотечного житла. 2022. С. 138-140. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/22247/%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%88%D1%83%D0%BA%20%D0%AE.%20%D0%A1.%20%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D1%96%D1%81%D1>

82%D1%8C%20%D0%B2%D0%B8%D1%81%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%B6%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%B7%20%D1%96%D0%BF%D0%BE%D1%82%D0%B5%D1%87%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%B6%D0%B8%D1%82%D0%BB%D0%B0.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 12.11.2023).

49. Машлій Г.Б., Гевко О.Б. Позитивні аспекти та проблеми функціонування об'єднань співвласників багатоквартирних будинків. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «ОСББ: досвід, виклики, перспективи». 2017. С. 24-25.
50. Мельник А. Деякі питання забезпечення військовослужбовців та членів їхніх сімей жилими приміщеннями у гуртожитках. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 5. С. 23-29.
51. Музика Т.О. Поняття придатності житла як об'єкта права власності та користування з погляду його оціночності. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 10. С. 141-144.
52. Нагуш О. М. Правове становище житлово-будівельних кооперативів у сфері управління житлом. *Правова держава*. 2020. № 38. С. 100-105.
53. Ніколаєв В.П., Щербина А.А. Управління утриманням житлового фонду неефективних власників будинків. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. 2018. Випуск 1(9). С. 11-18.
54. Пленюк М. Д. Договір довічного утримання (догляду): виникнення, формування, правові характеристики. *Нове українське право*. 2021. № 2. С. 35-42.
55. Погребняк М. В. Місце договору довічного утримання (догляду) у зобов'язальному праві. *Наукові записки*. Серія: Право. 2022. № 12. С. 275-280.
56. Погрібна О. В. Визначення способів захисту суб'єктивних житлових прав. *Нове українське право*. 2023. № 5. С. 32-37.

57. Погрібна О.В. Поняття житла у контексті приватно-правового регулювання здійснення та захисту права власності. *Нове українське право*. 2023. Вип. 4. С. 39-45.
58. Поліщук Н. В., Задорожний А. Г. Узагальнення судової практики з розгляду справ про приватизацію державного житлового фонду та гуртожитків. 2016 рік. *Судова апеляція*. 2017. № 1. С. 115-129.
59. Поповиченко І. В. Проблеми та перспективи розвитку соціально доступного житла в Україні: фінансово-економічний аспект. *Економічний простір*. 2021. № 173. С. 52-58.
60. Породько В. Підстави виселення із службового житла в контексті висновків Великої палати Верховного Суду. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 6. С. 39-43.
61. Рим Т. Я. Пайова (кооперативна) форма інвестування в будівництво. *Держава та регіони*. Серія: Право. 2020. № 3 (69). С. 35-40.
62. Розгон О. В. Визнання неділим договором дарування, вчиненого фізичною особою помилково або під впливом обману. *Вісник Цивільні справи*. 2019. № 1-2 (50). С. 21-35.
63. Рудаков Д. Договори про придбання доступного житла: поняття, правова природа та ознаки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2023. № 1.76. С. 183-188.
64. Рудаков, Д. І. Поняття «житла», «соціального житла» та «доступного житла» за цивільним законодавством України. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 2. С. 134-138.
65. Сатановська О.В. Судовий захист житлових прав фізичних осіб: загальні положення. 2022. С. 139-143. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/1811ad55-e9ea-4b20-9c66-d983e71f8180/content> (дата звернення: 01.12.2023).
66. Сментина Н. Можливості та ризики об'єднання співвласників багатоквартирного будинку в Україні. *Науковий вісник Одеського національного економічного*

- університету. 2017. № 7-8. С. 140-151.
67. Соболев, В. О. Здійснення права на житло громадянами, що потребують соціального захисту. *Проблеми цивільного права та процесу: тези доп. учасників наук.-практ. конф., присвяч. світлій пам'яті О.А. Пушкіна (м. Харків, 25 трав. 2018 р.)*. Харків: ХНУВС, 2018. С. 211-214.
 68. Соболева К.О. Соціальний найм житла у правовому аспекті: національний та європейський досвід. *Міжнародний науковий журнал Інтернаука*. 2018. 9 (3). С. 77-79.
 69. Соколов О. М. Житлові права внутрішньо переміщених осіб. *Bulletin of Kharkiv National University of Internal Affairs*. 2017. Вип. 79.4. С. 294-301.
 70. Солодухіна, Л. С. Захист житлових прав дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа в Україні: стан та перспективи. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 13-14. С. 130-136.
 71. Соломонова К. О. Особливості укладення договорів купівлі-продажу нерухомості в умовах війни. *Збірник наукових праць ХНПУ імені ГС Сковороди. Право*. 2023. № 37. С. 145-151.
 72. Степанова Т. В., Левенець А. В. Захист права на житло: конституційно-правові засади та судова практика. *Правова держава*. 2023. № 49. С. 29-38.
 73. Стеценко А. А. Міжнародно-правові засади процедури примусового виселення. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 3. С. 194-199.
 74. Стеценко А. А. Становлення цивільної юрисдикції у справах про примусове виселення. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2023. Вип. 3. С. 36-43.
 75. Тарасов А. В. Захист прав засновників та учасників об'єднання співвласників багатоквартирного будинку. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». – Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2021.
 76. Тарасов А. В. Об'єднання співвласників багатоквартирних будинків: стан регулювання та перспективи розвитку

- інституту. *Юридичний вісник*. 2020. № 5. С. 150-156.
77. Тетарчук І.В. Житлове право України: навчальний посібник для підготовки до іспитів. К.: Центр навчальної літератури, 2021. 167 с.
 78. Титок В. В. Комплексний набір критеріїв оцінки доступності житла / В. В. Титок // Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин: зб. наук. праць. / Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. Київ : КНУБА, 2019. Вип. 42. Економічний. С. 92-99.
 79. Труфанова Ю. В. Порівняльна характеристика договору оренди за національним законодавством і правом окремих країн ЄС: окремі аспекти. Наукові заходи Юридичного факультету Західноукраїнського національного університету (2022). С. 57-63.
 80. Тюленева Ю. В. Стан житлового забезпечення громадян в Україні. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2020. № 25. С. 27-34.
 81. Філатова Н.Ю. Чи підлягає задоволенню вимога про визнання особи такою, що втратила право на користування житлом, пред'явлена разом із негативним позовом або окремо від нього? Захист права власності. Правові позиції Верховного Суду: коментарі науковців. / за редакцією І.В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2020, 496 с.
 82. Філатова Н.Ю. Чи підлягає задоволенню позов власника житла про виселення з нього його родичів або осіб, з якими власник перебував у шлюбі? Захист права власності. Правові позиції Верховного Суду: коментарі науковців. / за редакцією І.В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2020, 496 с.
 83. Філатова Н.Ю. Чи підлягають задоволенню вимоги про зняття особи з реєстрації, пред'явлені разом із вимогою про усунення перешкод у користуванні житлом або виселення? Захист права власності. Правові позиції Верховного Суду: коментарі науковців. / за редакцією І.В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2020, 496 с.
 84. Філатова Н.Ю. Якими за своєю природою є позови про

- виселення з житла та про звільнення нежитлових приміщень: віндикаційними чи негаторними? Захист права власності. Правові позиції Верховного Суду: коментарі науковців. / за редакцією І.В. Спасиво-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2020, 496 с.
85. Філатова-Білоус Н. Ю. Компенсація шкоди, завданої порушенням житлових прав у зв'язку з військовою агресією: проблема визначення кола суб'єктів звернення. *Форум Права*. 2022. 72 (1). С. 98-109.
86. Харечко Д. О. Проблеми застосування нормативно-правового механізму щодо забезпечення житлом окремих категорій громадян. *Ефективність державного управління*. 2018. Вип. 1(50). С. 110-118.
87. Хохлов О. Г. Житловий фонд України – глобальні проблеми сьогодення. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2019. № 3. С. 207-211.
88. Чайковський О. І. Умови та принципи реалізації захисту права на житло в Україні. *Юридичний вісник*. Одеса : Гельветика. 2021. № 3. С. 156-162.
89. Чайковський О.І. Поняття та зміст конституційного права на житло. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2020. № 4. С. 56-61.
90. Чайковський О.І. Умови та принципи реалізації захисту права на житло в Україні. *Юридичний вісник*. 2021. № 3. С. 156-162.
91. Штангрет, І. І. Правовий статус службового житла спеціалізованого житлового фонду. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична*. 2017. Вип. 4. С. 162-168.
92. Юнін, О. С. Переваги та недоліки об'єднання співвласників багатоквартирного будинку як однієї з форм управління багатоквартирними будинками. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2017. № 2. С. 31-37.
93. Явор О.А. Гарантії захисту житлових прав військовослужбовців в умовах воєнного стану. *Сучасні*

- виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні: Матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. (27 жовтня 2023р., Чернівці) / редкол.:О.В. Щербанюк та ін. - Чернівці: 2023. С. 427-434.*
94. Явор, О. А. Особливі обставини зміни або припинення договору найму (оренди) житла за сучасних умов воєнного стану в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 2. С. 110-115.
95. Яна Михайлюк. Житлово-будівельні кооперативи у світлі останніх змін до Податкового кодексу України. *Юрист & Закон*, № 14, 11 квітня 2019 року. URL: <https://totum.ua/news/zhytlovo-budivelni-kooperatyvy-u-svitli-ostannih-zmin-do-podatkovogo-kodeksu-ukrayiny/> (дата звернення: 01.12.2023).

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України - <https://www.rada.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України - <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Офісу Президента України - <https://www.president.gov.ua/news/administration>
4. Офіційний сайт Верховного Суду - https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/
5. Офіційний сайт Єдиного державного реєстру судових рішень - <https://reyestr.court.gov.ua/>

ДЛЯ ПОДАТОК

Навчальне видання

Микола Іванович Боднарук
Альона Валентинівна Бурка
Олег Ярославович Орловський

ЖИТЛОВЕ ПРАВО

Навчально-методичний посібник

Літературний редактор *Лукул О.В.*

Технічний редактор *Чорасва Г.К.*

Дизайн обкладинки *Мельник У.М.*

Підписано до друку 26.02.2024 Формат 60x84/16.

Папір офсетний. Друк різнографічний. Умов.-друк. арк. 7,3.

Обл.-вид. арк. 7,8. Тираж 50. Зам. Н-016.

Видавництво та друкарня Чернівецького національного університету.

58002, Чернівці, вул. Коцюбинського, 2.

e-mail: ruta@chnu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 891 від 08.04.2002.

